

Balaton Fejlesztési Tanács

Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja

Stratégiai program

III. Kötet

2014. szeptember

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés, tervezési folyamat.....	3
2. Célrendszer bemutatása	5
3. Prioritások leírása	10
4. A célrendszer koherencia vizsgálata	46
4.1. Célok és beavatkozások közti kapcsolat.....	46
4.2. Illeszkedés az Európai Unió 2020 fejlesztési keretstratégiai céljaihoz, prioritásaihoz..	47
4.3. Kapcsolat az Uniós társfinanszírozási programokhoz.....	51
5. A program végrehajtás partnerségi és kommunikációs terve	53
6. Monitoring és értékelési terv	54
7. A tervezési folyamat, a társadalmasítás és legitimáció leírása	55
8. Függelék	56

1. Bevezetés, tervezési folyamat

A fejlesztési koncepció és kapcsolódó programok elkészítését indokolja, hogy a kormány 2009 októberében fogadta el a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendeletet, melynek tartalma a „területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményei, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályai”.

A készülő tervek mindegyikének már meg kell felelni a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet által támasztott tartalmi és partnerségi követelményeknek. Így a Balaton térségében¹ az Európai Unió támogatásának felhasználásával készülnek el a jövő tervei 2014. év folyamán:

- a térség hosszú távú fejlesztési koncepciója, mely egyúttal megalapozza a Balaton térség rendezési tervének tartalmát is.
- a térség középtávú, 2014-2020-as programozási időszakra vonatkozó stratégiai és a részletesebb operatív programja.

A dokumentumok elkészítéséhez a kormány az Államreform OP keretéből biztosít forrást a Balaton Fejlesztési Tanács számára.

A fentiekben túl a kormány kérésére el kell készíteni egy részletes dokumentumot (Balaton Integrált Területi programja), mely az ágazati operatív programoknak a Balaton térségében megvalósuló fejlesztési tervét és intézményi keretét foglalja össze. Ez a tervdokumentum Magyarországnak az Európai Bizottsággal a 2014–2020-as fejlesztési időszakra kötendő Partnerségi Megállapodása (PM) alapján készül el.

Továbbra is fenn áll az a kormányzati szándék, miszerint: a 2014–2020-as időszakban a Balaton térségben tervezett fejlesztések összehangolt, integrált finanszírozását szükséges biztosítani, melyet egyfajta kiemelt programként szükséges kezelni. Ehhez szükséges, hogy a kormány határozatban fogadja el a Balaton térség Koncepcióját és a Balaton Integrált Területi Programot, melyben meghatározásra kerül, hogy mely intézkedések valósulnak meg a Balaton Fejlesztési Tanács koordinációjában és mely intézkedéseknél veszik figyelembe az ágazati, illetve a megyei programok végrehajtásánál a Balaton térség fejlesztési szempontjait. Az egyes intézkedéseknél meghatározott Balaton Fejlesztési Tanács koordinációjában megvalósuló – többnyire integrált jellegű - projektekre² a 2007-13-as programciklusban alkalmazott eljárásrendek közül javasolt a kiemelt projektek eljárásrendjének az alkalmazása. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az elfogadott kormányhatározat alapján – projekt rövid tartalma és tervezett forráskerete – a releváns operatív programgazdák (IH-k) meghatározzák azokat a támogatási feltételeket, melyekre a Balaton térség benyújtja részletes támogatási javaslatát (projektjét). Ezek a – projekt jellegtől függően konzorciumban is - benyújtott támogatási javaslatok egyszerre többféle megvalósítási eljárást is alkalmazhatnak:

- projektszerű feladatok, aminek lehet infrastrukturális és „soft”, azaz szolgáltatás jellegű része is (pl.: egy szervezési jellegű feladat ellátását, marketing akciók lebonyolítását)
- a program sajátossága esetén több szereplőknek (pl. vállalkozásoknak, önkormányzatoknak, civil szervezeteknek) kisebb összegű támogatás odaítélése.

¹A területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény szerint létrehozott Balaton Fejlesztési Tanács egy térségi fejlesztési tanács, ami a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén működik. A dokumentumban a kiemelt térségből következően a Balaton térség fogalmát használjuk, mivel az egy általánosabb fejlesztési célra és tartalomra utal ellentétben a korábbi idegenforgalmi tervekben származó „üdülőkörzeti” megnevezéssel, mely gyakorlatilag a hazai szabályozásban egyedül a Balatonnál maradt meg.

²A projektek jellemzően a Balaton térség operatív programja egy-egy intézkedésének is megfeleltethetők.

A balatoni fejlesztések kiszámíthatósága és a partnerek számára történő tervezhetőség érdekében egy kiemelt térségi beruházási program vonatkozhat a támogatási ciklus teljes tartalmára (7 évre) közben időközi értékeléssel, felülvizsgálattal megvalósítva, vagy kiemelt projektként 3-4 éves időtartamra.

A koncepció és program célrendszerében az alábbi újszerűség, vagy jelentősebb hangsúlyok jelentek meg a 2007-13-as tervezési időszakhoz képest a Balaton kiemelt térség stratégiájában:

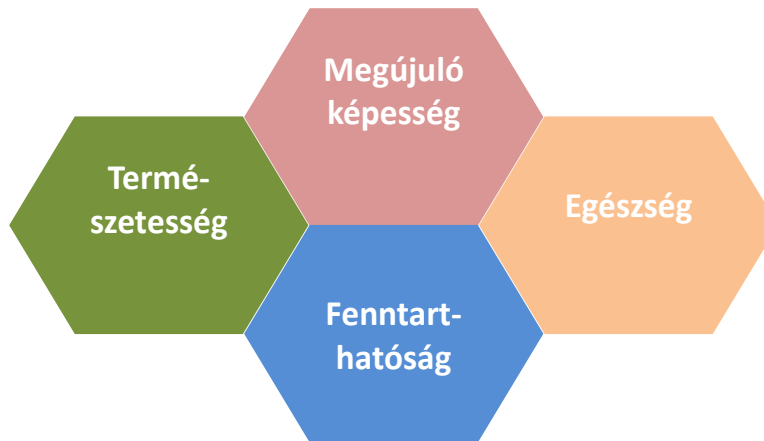
- az intenzív nyári turisztikai szezon ellensúlyozására a térség gazdaságának fejlesztése erősebben épít a térségbeli és környező tudásbázisokkal való együttműködésre (egyetemek, kutatóintézetek).
- a turisztikai fejlesztések kapcsán erősebb a hangsúly azon szolgáltatások fejlesztésén, melyek az egészség-tudatossághoz, természetességhez, mozgáshoz kapcsolódnak és lehetőség szerint a frekvencián túl tavasszal, ősszel vagy akár az év túlnyomó részében is kínálnak szolgáltatásokat.
- az egészségipar és kapcsolódó tevékenységek hangsúlyosabban jelennek meg, mivel az egészségtudatosság egyre fontosabb szerepet tölt be az emberek életében, miközben a lakosság elöregedése, az időskorú aktív turisták megjelenése is további szolgáltatásoknak generál keresletet.
- a térség meghatározó tevékenységi köreit (pl. turizmus, közlekedés, környezetvédelem, helyi termék előállítás, értékesítés) befolyásoló szervezetrendszerre vonatkozóan markánsabb a megújítási szándék és a változó keresleti igényekre való rugalmas reagálási képesség javítása.
- nulla emissziós régió felé történő elmozdulás, melynek fő letéteményesei az épületek fűtés és hűtés célú energia takarékosága, illetve megújuló energiaforrások alkalmazása, valamint az elektromos közlekedés elterjesztése, kezdve az villamosvasút közlekedés bővítésétől az elektromos gépjárművek használatának elterjesztéséig.
- a Balaton térség területén ingatlannal rendelkezők és a helyi lakosok motiválása kedvezmények biztosításával, amennyiben az üdülőkörzetben meghatározott célok (pl. tájgazdálkodás, ingatlanok elvárt megjelenésének kialakítása - pl. lakókert, szőlőhegyen a szőlőművelés) teljesítésével hozzájárul a környezetben illő, vonzó megjelenés kialakításához. Hasonlóan települési és nagyobb térségi egységekre vonatkozóan is kidolgozhatók motiváló szempontok (mint pl. a virágos település, stb.).

2. Célrendszer bemutatása

Balaton kiemelt térség a jövőben:

Balaton, a természetesség és a magas életminőség egységes közép-európai mintarégiója!

A Balaton térség jövőképe az alábbi 4 pilléren épül:

Fő cél a Balaton térségének dinamizálása, fenntartható gazdasági fellendítése, hogy a térségben élők és dolgozók számára egész évben biztosítható legyen egy kiszámítható élet és munkakörnyezet.

A fő célhoz kapcsolódó átfogó célok a következők:

A Balaton térsége egyedülálló természetes környezetben, az egészséget és a fenntarthatóságot kiemelten kezelő társadalmi szemlélet eredményeként

- megbízható jövedelem-szerzést és javuló életminőséget, így a környezetkímélő technológiák alkalmazásának (pl. energiateljesítmény, közlekedés, ingatlanfejlesztés) széles körű elterjedése következtében **magas minőségű környezetet biztosítson a helyi lakosok számára,**

A munkanélküliség, és ezen belül a tartósan álláskeresők számának csökkentése, az éves foglalkoztatás elősegítése és környezetbarát technológiák alkalmazásának széles körű elterjesztése.

- vonzó működési környezetet biztosítson elsősorban **szolgáltatásokat kínáló és innovatív, magas hozzáadott értéket előállító és döntően magasan képzett munkatársakat foglalkoztató vállalkozások számára,**

A felsőfokú végzettségű lakosok, a K+F tevékenységet végzők számának növelése.

- vonzó természeti és épített környezeti feltételeket és magas színvonalú szolgáltatásokat biztosítson a térséget felkeresők számára, melynek eredményeként **növekedjen a Balaton térségébe látogató turisták száma, illetve a visszatérő látogatásban és szolgáltatásvásárlásban megmutatkozó elégedettsége.**

A vendégéjszakák számának növelése, különösen a külföldiek által eltöltött éjszakák vonatkozásában, szálláshelyek egész évre vetített kapacitás-kihasználtságának javulása.

- A változó igényekhez, természeti folyamatokhoz **rugalmasan igazodó és folyamatosan megújulásra képes szolgáltató és cselekvőképes, együttműködő intézmények és szervezetek** szolgálják a lakosokat, turistákat és vállalkozásokat.

A Balaton térségében működő intézményekkel, szolgáltatókkal való elégedettség javulása a helyi lakosok és turisták részéről.

Stratégiai célok

A térség fejlesztésének stratégiai céljait az átfogó célokhoz illeszkedve határoztuk meg. Az egyes stratégiai célok több átfogó cél elérését is támogathatják.

Innovatív Balaton!	A balatoni gazdaság jövedelemtermelő és foglalkoztatási képességének javítása a helyi és kapcsolódó tudásbázisokkal való együttműködés eredményeként az új termékek, szolgáltatások fejlesztése révén.
Aktív Balaton!	A turizmusból származó bevételek növelése, illetve a kapacitások egész éves kiegyensúlyozottabb kihasználása a turisztikai termékek és szolgáltatások összehangolt fejlesztésének eredményeként.
Balatoni egészség és megújulás!	A régióban élők és ide látogatók egészségi állapotának és életminőségének javítása a térség természeti forrásaira épített egészségipari szolgáltatások igénybe vétele és közvetítése által.
Balatoni termék az asztalra!	Helyben előállított és feldolgozott egészséges élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és fogyasztásának az ösztönzése.
Megújuló balatoni közösségek!	A társadalom harmonikus fejlődésének záloga a dinamikusan működő gazdaság mellett a térségben élő közösségek folyamatos megújulása.
Természetes Balaton! Egészséges környezet, tiszta Balaton!	A táj fenntartható módon való használata az eltérő területi adottságok figyelembe vételével, a biodiverzitás megőrzése, a környezet szennyezés mérséklése és a környezet terhelésének a térség fenntartható fejlődését biztosító keretek közé szervezése, a települések építészeti színvonalának növelése.
Elérhető Balaton!	Környezetbarát és a változó igényekre rugalmasan reagálni képes, erőforrás hatékony közlekedési rendszer működtetése a Balaton térségében.

Horizontális jellegű fejlesztési célok

- *Fenntartható környezet- és tájhasználat*, mely során a tervezett beruházások, (pl. ingatlan-, vonalas infrastruktúra-fejlesztések) figyelemmel vannak a természeti értékek védelmére, a vízbázisok védelmére, a levegőszennyezés csökkentésére, a hulladékok keletkezésének mérséklésére. A fejlesztések során figyelemmel kell lenni a térségi, illetve települési rendezési tervekre, amelyek az egyes településeken, illetve térségekben a természeti, környezeti értékek, adottságok és erőforrások figyelembe vételével befolyásolják az egyes beruházások megvalósítását.
- *Barnamezős területek hasznosítása*, illetve a használaton kívüli épületek, területek (pl. kiskertek, üres ingatlanok) „újrahasznosítása” a zöld mezős beruházások helyett.
- *Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok bevonása* (esélyegyenlőség) a fejlesztésekbe, illetve a fejlesztések hatásainak szétterítése a nagyobb munkanélküliséggel sújtott területekre.
- *Korszerű információs és kommunikációs technológiák (ICT) alkalmazása*, mely során biztosítani kell az információknak a hátrányos társadalmi csoportokhoz való eljutását.

- *Balaton térségen belüli partnerségi együttműködések ösztönzése* az érintett szakmai szervezetek, intézmények között, illetve az állami, önkormányzati és civil szervezetek közti partnerségben.
- *Mindennapi élet biztonságának javítása a Balaton régióban*, amely magában foglalja a szárazföldi és vízi közlekedés biztonsági intézkedések révén a balesetek kockázatának mérséklését, illetve vagyon és személyi biztonságjavításához kapcsolódó intézkedéseket.

A program készítésekor figyelembe vételre került a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény (továbbiakban: Balaton-törvény).

Sajátos adottságú területek

A Balaton térségben a sajátos adottságú területek az alábbi megközelítéssel kerültek meghatározásra.

- Térségi alapú gazdaságszervezés

A gazdaságszervezés terén javasolt a térségi alapú együttműködések szervezése, hogy a térségbe tartozó vállalkozások közti együttműködés bővüljön, illetve megtalálják közösen az adott térség gazdasági karakterét. Ez a megközelítés a térségi marketing szervezése során, illetve a gazdaságfejlesztési támogatásoknál figyelembe vételre kerül.

- Kiemelt turisztikai központok és térségeik

A kiemelt turisztikai központok, azok a települések, ahol jelentős számú vendégéjszakát töltenek el a Balaton térségben. Ezek a városok tekinthetők az adott mikrotérség „mágnesének”, meghatározó településének, így a mikrotérségi turisztikai kínálat szervezése kiemelten fontos ezen városok kezdeményezésére, illetve együttműködésével.

- Vidéki térségek

A Balaton térsége összességében egy alacsony népsűrűségű, vidéki térségnek tekinthető, ahol jelentős tere van a vidékfejlesztési célú, így a mezőgazdasági termékek termesztésén és előállításán, illetve a vidéki kisvállalkozások megerősítésén és elsődlegesen a helyi lakosságot kiszolgáló alapszolgáltatások fejlesztésén alapuló programoknak. Ezen fejlesztési célok elsősorban a helyi közösségek (2013 előtt ún. Leader közösségek) által kialakított és működtetett programok révén valósulnak meg. A Ledaer közösségeknek kiemelt feladatuk van a vidékfejlesztési források hatékony felhasználásának, így a mezőgazdaságban és helyi termék készítésében, vidéki örökség megőrzésben, illetve a falusi magán szálláshely fejlesztésekben.

A sajátos adottságú térségek jellemzőit és fejlesztési céljait eltérő megközelítéssel vettük figyelembe a program tartalmánál. Így a „Térségi alapú gazdaságszervezés” alapvetően egy fejlesztéspolitikai eszközt, módszertant is jelent a gazdaságfejlesztési programok, mint pl. kézműves, kutatás-fejlesztési programok, mezőgazdasági termelés feldolgozásához, helyi termék előállításához kapcsolódó programok esetén. Ezekben a szakterületeken javasolt a Balaton térségen belül pl. egy-egy járásra vonatkoztatva elősegíteni a vállalkozások információhoz jutását, innovatív fejlődésének ösztönzését, illetve együttműködésük ösztönzését, a képzési programok fejlesztését, vagy a befektetés-ösztönzést.

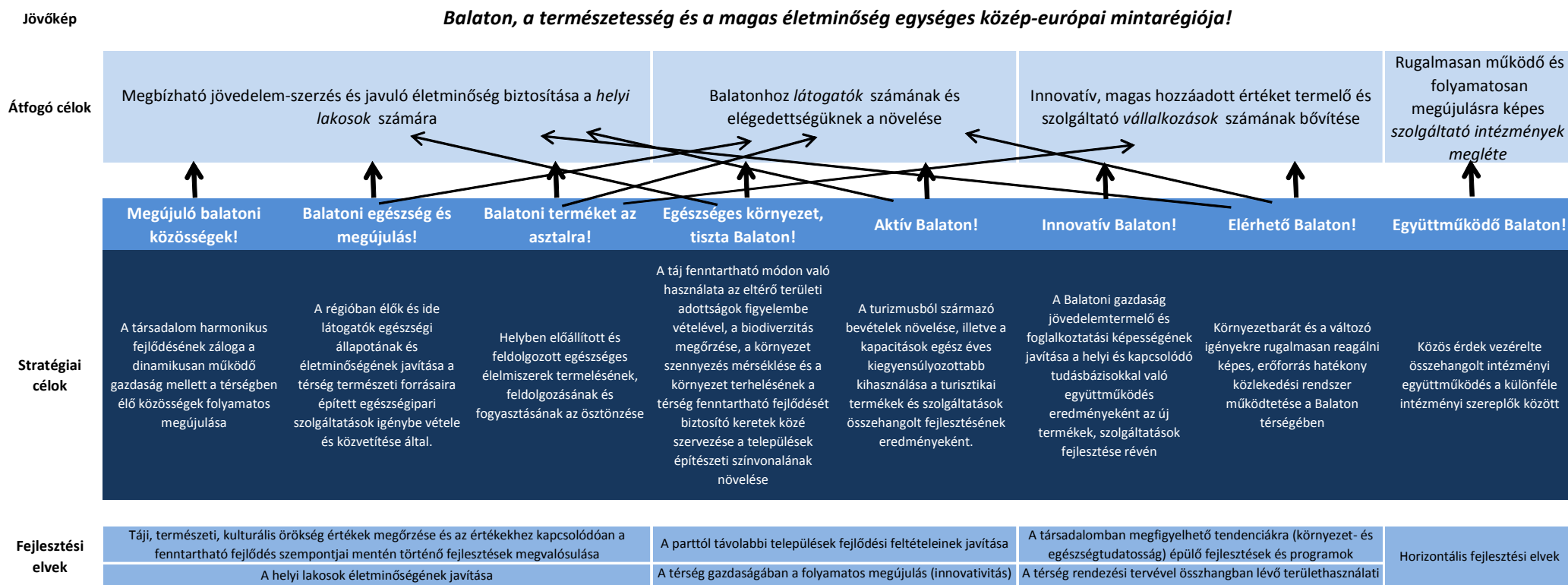
A kiemelt turisztikai központok fontos szerepet töltenek be a helyi turizmus, a turisztikai desztináció szervezésében (pl. turisztikai attrakciófejlesztés, térségi kínálat összehangolása, kommunikáció, információáramlás szervezése).

A vidéki térség kategória alapvetően határozza meg a program tartalmát. Számos olyan intézkedés van, amely elsősorban a vidéki térségek fenntartható fejlődését segíti elő: pl. mezőgazdasági

tevékenységek bővítése, feldolgozás ösztönzése, helyi termékek kialakítása, kerékpáros és természetjáró turizmus fejlesztése, falusi szálláshelyek fejlesztése, közösségi együttműködések ösztönzése, természetvédelmi programok megvalósítása, környezetvédelmi célokat szolgáló infrastruktúra fejlesztése, táji- és épített örökségvédelem, stb...)

A Stratégia intézkedésein belül nincsenek egzakt területi lehatárolások, mivel a közigazgatási határok korlátoznák a projektek szükségletek szerinti megvalósítását, és illeszkedését a megfogalmazott célokhoz.

A következő ábra bemutatja, hogy a kijelölt stratégia célok miként szolgálják az átfogó cél elérését:

3. Prioritások leírása

1. Gazdaság-fejlesztés, kutatás-fejlesztés, innováció

A Balatoni gazdaság jövedelemtermelő és foglalkoztatási képességének javítása a helyi és kapcsolódó tudásbázisokkal való együttműködés eredményeként az új termékek, szolgáltatások fejlesztése révén „Innovatív Balaton!”

Célok

Térségi gazdaságfejlesztési programok megvalósítása a Balaton kiemelt térség 5 meghatározó munkaerőpiaci körzetének (Keszthely-Hévíz-Zalakaros, Tapolca, Balatonfüred, Siófok, Balatonlelle-Balatonboglár-Fonyód, Marcali térsége) gazdaság-fejlesztési koordinálásában és a helyi vállalkozásokkal, gazdaságfejlesztő, innovációs intézményekkel együttműködve

- Fiatalok, felsőfokú végzettségűek foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése,
- Innováció-orientált vállalkozások, illetve kutatás-fejlesztési programok ösztönzése,
- Helyi tudásbázisra, táji, társadalmi és kulturális adottságokra építő, illetve turizmushoz, ingatlan-gazdálkodáshoz kapcsolódó u.n. beszállító vállalkozások fejlődésének ösztönzése.

Környezetterhelő tevékenységek helyett környezetkímélő technológiák alkalmazásának elterjesztése és fejlesztése.

Balaton térségébe történő befektetések ösztönzése.

Eredményességi kritériumok³

Mutató megnevezése	Bázisérték (2012)	Célérték (2022)	Adatforrás
Szezonális munkanélküliek száma október és április között (I-IV. negyedév átlaga)	15.408 fő	csökkenés	NFSZ
Foglalkoztatottsági arány		növekedés	NFSZ
Kutatás-fejlesztési ráfordítások éves összege (megyei szintű adat)		növekedés	KSH (megyei)
K+F-tényleges létszám, fő (megyei szintű adat)		növekedés	KSH (megyei)
Kézművesipari tevékenységet folytató vállalkozások száma (TEAOR)		növekedés	KSH/kamarai adatbázis
Turisztikai fő tevékenységet végző vállalkozások (szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás) árbevétele	0		programregisztráció/monitoring rendszer
Térségi marketing tevékenység szolgáltatását igénybe vevő vállalkozások száma	0	300	programregisztráció/monitoring rendszer

³A dokumentumban tervezett eredmény indikátorok bázis értékei meghatározása folyamatban, az indikátorok legkésőbb a program elfogadását követő egy éven belül kerülnek meghatározásra.

Intézkedések

1.1 Helyi, térségi tudásbázisokhoz kapcsolódó innováció orientált térségi alapon szervezett vállalkozás-fejlesztés

A Balaton térség nagy részében - a jelenleg még csak a nyári szezonban meghatározó turizmus mellett - szükséges a foglalkoztatás feltételeit is javítani. A Balaton térségére - hasonlóan Magyarország más vidéki területeire - jellemző a fiatalok és különösen a felsőfokú végzettségűek elvándorlása. Ezen negatív folyamata fiatal generáció felkarolásával állítható meg, hiszen a fiatalok akkor maradnak egy térségben, településen, ha kiszolgálják az igényeiket, és a megfelelő lehetőségek biztosítottak a számukra mind a foglalkoztatás, mind a kultúra, mind pedig a mindennapi élet egyéb területén. A Balaton által jelenleg nyújtott lehetőségek – főleg a nyári időszakon kívül – alacsony színvonalúak, vagy ami még jellemzőbb, hogy ezek a lehetőségek nem léteznek.

Ezen folyamatok kompenzálása érdekében javasolt ösztönözni a helyi gazdasági célú együttműködéseket, ahol a nonprofit, a vállalkozói és kapcsolódó tudományos, oktatási szféra közös részvételével sikerül a jövedelem és foglalkoztatás bővülését is szolgáló programokat megvalósítani.

A Balaton térségében olyan gazdaság-fejlesztési program kialakítása a cél, amely hozzájárul ahhoz, hogy

- a térség vállalkozásai sikeresen tudjanak önálló termékekkel megjeleníteni a piacokon,
- minél nagyobb számban legyenek képesek egy adott termelési láncban szereplővé válni, és
- segítse, támogassa az új vállalkozások megkapaszkodását.

A foglalkoztatási lehetőségek bővítésében, fejlesztésében meghatározó szerepet töltenek be a Balaton menti nagyobb városok, illetve agglomerációs körzetek gazdaságszervező tevékenységei, ezért jellemzően ezen központok koordinálásával indokolt a vállalkozási környezetet fejleszteni. A programok során törekedni kell az elsősorban felsőfokú végzettségűeket foglalkoztató vállalkozások innováció-orientált fejlesztésére, illetve a szolgáltató szektor megújítására.

A vállalkozások termelő eszköz-állományának és tudásbázisának megújításához támogatás szükséges, mely kapcsán előnyben kell részesíteni azokat a tervezett fejlesztéseket, amelyek építenek a Balaton térségében és közvetlen környezetében működő (Veszprém, Keszthely, Tihanyban működő Balatoni Limnológiai Kutatóintézet, badacsonyi NAIK Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet, balatonfüredi Rendszertudományi Innovációs központ, Kaposvár, Székesfehérvár) felsőoktatási intézmények, kutatás-fejlesztési központok által kínált szolgáltatásokra. Ez azért is fontos, mert egy térség versenyképességének meghatározó eleme az innovációs potenciálja. Erős innovációs képességű térségek jobb befektetési környezetet biztosítanak a vállalkozások számára, mert könnyebben tudnak a vállalkozások innovációs együttműködéseket kialakítani, több magas képzettségű fejlesztő jelenik meg a munkaerő piacon, tehát a fejlesztésekhez szükséges szellemi potenciálhoz könnyebb hozzájutni.

Az innováció fejlesztése azért is kiemelt terület, mivel az elmúlt 8 évet tekintve, a térségben az átlagosnál alacsonyabb arányban jelen levő kkv-k fő törekvése a talpon maradás, és nem az innovációs tevékenység erősítése volt. Az innováció akadálya a forráshiány mellett a vállalkozások humán erőforrás képzettségének és menedzsment tevékenységének elégtelensége. A vállalkozások innovációs potenciálját az alábbi megoldásokkal lehetne fejleszteni:

- Iskolában elkezdett tudatformálással, a szakképzés fejlesztésével, duális szakképzés fejlődésével, a gyorsuló technológiai változások nyomán követésével.
- Tanácsadással, a piaci lehetőségek megismertetésével, tréningek, rendezvények szervezésével, projektek, kutatásfejlesztési projektek indításával vállalkozó résztvevőkkel, adatbázis létrehozásával, együttműködéssel, fejlesztési tervekkel, kísérleti programokkal. A kereskedelmi és iparkamarák működési folyamatainak fejlesztése és összehangolása

szükséges annak érdekében, hogy felkészülten tudják segíteni a segítséget igénylő, hozzájuk forduló vállalkozásokat.

Nagy múltra tekint vissza Magyarországon és ezen belül a Balaton térségében a hajógyártás, továbbá a hajók, hajójáratok zavartalan működését biztosító, helyben levő javító- és szervizüzemek működése. Mind a gyártás, mind a hajó fenntartás korszerű körülményeinek megteremtése szükséges a térségben elsősorban barnamezős beruházások által. A gyártás tekintetében olyan üzem létrehozása, kialakítása, amely alkalmas kiszolgálni a Balatonra jellemző és napjainkban ismét növekvő piacot jelentő vitorlás gyártást.

A fenntartó üzem, esetleg üzemek kialakítása – a munkahelyteremtés, a helyben még rendelkezésre álló szakértelem megőrzése mellett – költséghatékony megoldást is jelent. A tavon közlekedő hajópark karbantartási munkáit, hajózásra történő felkészítését jelenleg nem, vagy csak korlátozottan és korszerűtlen körülmények között végzik a Balaton térségében. A jelentős számú hajó utaztatása távolabbi üzemekbe olyan többlet költségekkel jár, ami a térségben történő javító bázis kialakításával csökkenthető.

Fontos, hogy a helyben működő vállalkozások központja is ebben a térségben legyen, ezzel is a Balaton térséggazdasági növekedését erősítve.

A gazdaság-fejlesztés során szükséges a kis- és középvállalkozások üzleti környezetét javítani. Ennek részeként fejleszteni kell a működésükhöz szükséges alapvető termelői infrastruktúrát, segíteni kell a szakmai ismeretek elsajátítását, új szakmai ismeretek megszerzését (élve az átképzések lehetőségeivel, a felnőttképzési kínálattal), az értékesítési együttműködések kialakítását, valamint szükséges információt nyújtani a piaci lehetőségekről, a fejlődési trendekről.

Az alapvető termelői infrastruktúra fejlesztése szükséges kiemelten a Balaton térséget érintő M7 autópálya mentén, a nagyobb városokban, agglomerációs központokban, ahol olyan technológiai parkok kerülnek létrehozásra, melyekben számos magán-, és társadalmi célú K+F tevékenység, technológiai fejlesztés, technológia-transzfer, felsőfokú tudományos oktatás, high-tech ipari tevékenységek és szolgáltatások koncentrálódhatnak. További lehetőség a vállalkozások infrastrukturális hátterének támogatására, fejlesztésére a közös szolgáltatásokat, üzleti-, szakmai segítséget nyújtó inkubátorházak létrehozása, illetve a Balaton térség gazdaságát kiszolgáló logisztikai területek barnamezős alapú, tájba illő fejlesztése. A logisztikai központok kialakításánál fontos szempont kell, hogy legyen a fő közlekedési (közúti- és vasúti) útvonalak közelsége, továbbá az, hogy a térségben jelentős számban rendelkezésre álló barnamezős területeken valósuljanak meg. Az üzleti infrastruktúra fejlesztés egyes beavatkozásait összehangoltan szükséges szervezni, annak érdekében, hogy egymást erősítve, a térségben rendszerben működve hosszú távon képesek legyenek az önerőből történő működésre úgy, hogy mindeközben ne alakulhassanak ki párhuzamos és ezért felesleges kapacitások.

A modern, hatékonyan működő gazdaság alapfeltétele az információs infrastruktúra megfelelő színvonalú kiépítettsége, a megfelelő informatikai háttér biztosítása, ami nemcsak közszolgáltatások elektronikus ügyintézését teszi lehetővé, hanem hozzájárul többek között a távmunka végzéséhez is. Az infokommunikációs technológia a ma ismert leghatékonyabb, legsokoldalúbb, legszélesebb körben használható segédeszköz egyrészt a közszolgáltatások korszerűsítésére, minőségének javítására, másrészt a vállalati és lakossági felhasználók informatikai szolgáltatáson alapuló működéséhez. Ezen terület fejlesztése igazodik a helyi lakosságon belül a fiatalabb generáció igényeihez és szintén hozzájárul a térségben tartásukhoz. Egységes, homogén informatikai infrastruktúra kialakítása a cél, tekintettel arra, hogy egységes rendszert üzemeltetni és fejleszteni is költséghatékonyabb. Annak érdekében, hogy a Balaton régióban lakók mind szélesebb köre éljen tudjon a fejlesztés által kínált lehetőségekkel, ezen szolgáltatások minél szélesebb körben történő hozzáférést szükséges biztosítani. A fentiek alapján indokolt fejleszteni a szélessávú informatikai hálózati elérhetőséget a térségben, elsősorban a Balaton parttól távolabbi településeken kifejezetten a távmunka elősegítése érdekében.

Az innovatív vállalkozások indításának ösztönzésénél törekedni kell az alacsony nyersanyagigényű, azonban összetett, kiemelt szaktudást igénylő tevékenységek folytatására.

Ugyan nem lehetséges a Balaton térségébe környezetkárosító ipari bázisokat, tömegtermelést jelentő ipari, feldolgozó üzemeket telepíteni, azonban megteremthető az ipar és a környezet között az az egyensúly, ami elősegítheti a gazdasági fejlődést előmozdító termelő vállalatok térségbe települését. Ezt a szempontot is figyelembe véve a vállalkozás-fejlesztési program céljait meghatározott területekre koncentrálni lehet hatékonyan megvalósítani.

A Balaton térségében ezek a területek lehetnek: informatika, gyógyszeripar, orvosi műszergyártás, az életminőség javításához kapcsolódó eszközök gyártása, illetve a megújuló energiaiparhoz kapcsolódó termelő tevékenységek (az infrastrukturális adottságok, közlekedési lehetőségek, terhelhetőség függvényében és a környezetvédelmi szempontokat figyelembe véve). Annál is inkább, mert ezeknek az üzemeknek a környezetterhelése viszonylag alacsony.

1.2 Balatoni kézművesipar fejlesztése

A gazdaság fejlesztésénél elsősorban a térség gazdasági hagyományaira, természeti-földrajzi adottságaira érdemes építeni. A táji, kulturális adottságokból kiindulva – már nem túl nagy számban és jelentőséggel - jelen vannak az egyedi értéket, tájegységre jellemző specialitást jelentő termékek előállítására alkalmas mesterségek, a kézműves tevékenységek.

Tekintettel arra, hogy jelenleg egy szűk és visszaszorulóban levő vállalkozói rétegről van szó, biztosítani, támogatni szükséges a mesterségek folyamatos utánpótlását, a szakmák elsajátítását, akkreditált képzését. A kézművesség munkalehetőséget és egyben a társadalomba való integrálódáshoz esélyt is teremt a fogyatékkal élők, illetve csökkent munkaképességű emberek számára, ezért az esélyegyenlőségi feltételek biztosítása fontos szempontot kell képezzen. A termékek minőségbiztosítási rendszerének régió szintű kidolgozása, bevezetése és működtetése is elvárás, annak érdekében, hogy a termékek esetében az egységesen magas színvonal biztosítható legyen, illetve egyedi, balatoni értékű emelje azokat. A fejlesztésekhez szükséges lehet a vállalkozások közti, illetve a tervező, fejlesztő intézményekkel való együttműködés ösztönzése, hálózatok létrehozása.

Szükséges a helyi profilú vállalkozások –amelyekhez a szaktudás jelen van a térségben – arányának növelése, helyben történő letelepedésük megteremtése. Balaton térségében jó esélyei vannak olyan vállalkozások fejlődésének, melyek a térségbeli tudásbázisokon túl a helyi keresletre építenek (pl. ajándék és dísz tárgyak gyártása; szabadidős kellékek, halászati és horgászati eszközök gyártása, illatszerek és gyógyhatású termékek gyártása, fa- és erdei termék feldolgozás, nádfeldolgozás, ingatlankezeléssel kapcsolatos építőipari és szolgáltató tevékenységek). A kézműves termékek előállításához előnyben részesítendőek a helyben termelt, előállított, illetve rendelkezésre álló alapanyagok, amelyek a helyi gazdasági tevékenységet fokozzák, valamint a gazdaságossági és környezetvédelmi szempontokat figyelembe véve is előnyösek, tekintettel arra, hogy így az ár-érték arány szempontjából kedvezőbbek állíthatóak elő termékek és a szállításhoz kapcsolódó költségek csökkenthetőek, az ebből származó környezeti terhelés minimalizálható, a káros anyag kibocsátás jóval kisebb.

A helyi alapanyagok alkalmazásával természetes eredetű, egyedi stílusjegyekkel rendelkező termékek állíthatóak elő. Ezen termékek előállítói a térségben alkalmazott védjegy programhoz kapcsolódhatnak, így hasznosítva a hálózat biztosította előnyöket (pl.: megbízható minőség, védjegy program kritériumainak való megfelelés, mások által nem megismételhető termék előállítása, helyi hagyományokat ápoló tevékenység gyakorlása/alkalmazása).

A kézművesipar speciális részét képezik a képzőművészek, népművészek és iparművészek, akik tevékenysége a Balatonnál kiemelt fontosságú. Számos művész lakhelye található a térségben és közülük sokan szakmai tevékenységüket is itt végzik. Annak érdekében, hogy a különböző művészeti

ágak képviselői minél szélesebb körben végezhesék szakmai tevékenységüket helyben, az általuk készített termékek piacra lépését, illetve elterjedését is szükséges elősegíteni.

Mindezek mellett fontos a helyi termékek árusítását megszervezni és fejleszteni, ahol a vásárlók könnyen hozzájuthatnak az árucikkekhez. Az így kialakított, egyértelműen felismerhető, tetszetős környezet több termékcsoporthoz akár hálózattá is szervezhető, ezzel is erősítve a kínált áru egyediségét és helyi eredetét.

A kézművesipar turisztikához történő kapcsolásával a helyi lakosságon túl a térségbe látogatókkal is megismertethetőek a termékek előállításánál alkalmazott eljárások, tevékenységek.

A térség kézművesiparának fejlesztési igényét alátámasztja, hogy a Balaton térségének három megyéjében – a Kereskedelmi és Iparkamara adatbázisa alapján – 12 kézműves termék készítésével, vagy annak oktatásával foglalkozó regisztrált vállalkozás/vállalkozó van. Kedvezőbb az arány a megyék népművészeti egyesületeinek taglétszám-adatai alapján, ahol közel 350 tagot számlálnak, és akik között sokféle mesterséget/szakmát gyakorló népi-iparművész van. Összességében azonban elmondható, hogy a kereslet, az igény a minőségi, igényes kézműves termékekre sokkal nagyobb – akár csak a térség fesztiváljainak kézműves termékek eladási adatai alapján – mint amekkora jelenleg a térségben fellelhető, ezen területen tevékenykedő vállalkozások és az általuk készített termékek száma.

1.3 Turisztikai vállalkozások tevékenységének diverzifikációja

A szezonális visszaszorítása, kiküszöbölése érdekében szükségszerű a turisztikai területen működő vállalkozások által végzett szolgáltatások, tevékenységeik bővítése, ezzel a bevételek növelése és a szolgáltatás-kínálat olyan módon történő kialakítása, hogy az aktív munkavégzés az év minél nagyobb részében folytatható legyen.

A térség turisztikai vállalkozásainak jelentős része vendéglátás és szálláshely szolgáltatást nyújt a régióba érkező látogatók, turisták számára. Ezt a szűknek mondható szolgáltatási termékskálát szükséges újabb kínálati elemekkel bővíteni. A nyári időszakot megelőzően, illetve az utána következő időszakban a turisztikai szolgáltatók aktív tevékenysége jelentősen alacsonyabb, ezzel a vállalkozások bevételei is csökkenő tendenciát mutatnak. Ahhoz, hogy a bevételek nyári szezonon kívüli alacsony értékei növelhetőek legyenek, ezen vállalkozások tevékenységi körét bővíteni szükséges olyan elemekkel, amelyek segítségével meghosszabbítható az az időszak, amikor a vállalkozások aktív tevékenységéből bevétel keletkezik. Ez a folyamat egyrészt segíti az éven át történő foglalkoztatás elérését, másrészt hozzájárul a vállalkozások fennmaradásához.

A kiegészítő tevékenységek széles skálán mozoghatnak, a szorosan a turisztikai tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatásoktól, a turisztikához kapcsolódó termékek, kiegészítő eszközök gyártásán át a turisztikai szolgáltatásokhoz csak áttételesen, vagy egyáltalán nem kapcsolódó tevékenységekig. Alapvetően nem a kiegészítő tevékenységek köre kell, hogy meghatározásra kerüljön, hanem az, hogy olyan valós térségi keresletre, szükségletre adjanak megoldást, ami biztosítja bevételeiket.

Szükséges olyan szolgáltatások nyújtása, amely segítséget, támogatást kínál a kiegészítő tevékenységet indító vállalkozások számára, az adminisztratív folyamatok kezelésében, munkavállalók képzésének, átképzésének támogatásában, megszervezésében.

1.4 Térségi marketing – befektetések ösztönzése működtetése

Balaton térség kommunikációja nem csak a turisták irányába fontos, hanem a befektetők, vállalkozások felé is. A térség számára fontos, hogy ennek érdekében a jövőben megerősödjön, illetve kialakuljon az új vállalkozások letelepedése érdekében – a turizmushoz hasonlóan – a térséget egységben kezelő térségi marketing rendszer a Balaton Fejlesztési Tanács koordinálásában.

A fejlesztési koncepcióra építve ki kell dolgozni a térség egészségének marketing stratégiáját, programját, ami nem csak a turisztikai célokat, hanem a térség teljes körű kommunikációját, pl. egyéb befektetési lehetőségek, egyedülálló természeti értékek bemutatása kell, hogy szolgálja. A marketing kommunikációhoz kapcsolódóan fontos a térség egyedi arculatának kialakítása, majd – a korszerű kommunikációs eszközök alkalmazásával - a térségi célcsoport orientált promóciója mind belföldi és külföldi szinten egyaránt. A modern technikai eszközöket (pl. mobil technológiák, interneten közösségi oldalak) is alkalmazó szervezett kommunikációs tevékenység szervezése a turisztikai, gazdaságfejlesztési célok mellett fontos szerepet tölthet be a helyi társadalmi együttműködések szervezésében, helyi lakosok informálásban is. Fontos, hogy a marketing kommunikáció során megjelenjenek a térség egyedi értékei, mint a nemzeti park jelenléte a térségben.

A térségi marketing tevékenységgel szükséges segíteni a nagyobb városokhoz, agglomerációs központhoz kapcsolódóan szervezett térségi gazdaságfejlesztési programok megvalósítását. A térségi marketing során nem csak arculatépítési, illetve egyéb kommunikációs tevékenységekre van szükség, hanem célszerű a vállalkozások, befektetők figyelmét vonzó versenyképes környezet bemutatásával és komplex befektetési ösztönzési csomagok kialakításával felkelteni a befektetési döntéseket sokszor nemcsak tisztán pénzügyi szempontból, hanem az életminőséget is figyelembe vevő komplex döntési rendszer alapján hozzák meg. A befektetők szempontrendszerét három nagy részegységre lehet tagolni:

- Állami környezet (közigazgatás, adók, fejlesztési támogatások, jogbiztonság, átláthatóság, korrupció)
- Munkaerő-piaci környezet (költségek, termelékenység, szakképzettség, oktatási rendszer, szakképzett munkaerő rendelkezésre állása)
- Piaci környezet (beszállítók, fizetési morál, piaci, kereslet/kínálat, infrastruktúra)

Ezek azok a területek, ahol beavatkozási programok, csomagok kialakításával elő lehet segíteni a vállalkozások térségi beáramlását, letelepedését.

1.5 Balatoni egészségipari K+F+I tevékenység

Az infrastruktúra és szolgáltatás fejlesztések hatására az intézmények, szolgáltatók nemcsak a páciensek számára válhatnak vonzóvá. A képzett, idegen nyelvet is beszélő szakember gárda és a kezelt páciensek növekvő száma erőteljes vonzást gyakorol az egészségipari kutató-fejlesztő cégekre is. Az egészségügyet kiszolgáló egészségipari cégek (gyógyszer, műszer, IT stb.) térségi aktivitását és a kapcsolódó bevételek növekedését felgyorsíthatják az olyan fejlesztések, melyek klinikai vizsgálóhelyek létrehozását, kutatási programok elindítását, kutatási együttműködések kialakítását célozzák. Ehhez persze számos szakterület (a vizsgálattal célzott egészségügyi szakterület mellett pl. klinikai farmakológia, intenzív szakellátás, minőségbiztosítás, egészségügyi jog és érdekképviselet, speciális klinikai menedzsment tudásainak) jelenléte és együttműködő hozzájárulása szükséges, ami által az egészségipari kutatás-fejlesztés számára kedvező piaci környezet jön létre.

Prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre:

Mikro-, kis- és középvállalkozások, kutató intézetek, térségben jelen levő felsőoktatási intézmények, oktatási intézmények, közművelődési intézmények, kamarák, munkaügyi központok, klaszterek.

Balaton Fejlesztési Tanács saját felelősségébe tartozó beavatkozások

A beavatkozások azon területei tartoznak ebbe a körbe, amelyek tartalmuk alapján speciálisan a térségre jellemzőek, általános ismeretek és szempontok alapján nem vagy csak többlet kapacitások és források bevonásával lenne lehetőség hatékony kezelésükre.

- Balatoni kézművesipar fejlesztése (helyi alapanyagból helyben készült, de nem élelmiszer termékek)
- Turisztikai vállalkozások tevékenységének diverzifikációja
- Térségi marketing – befektetések ösztönzése
- Balatoni egészségipari K+F+I tevékenység

2. Turizmus

A turizusból származó bevételek növelése, illetve a kapacitások egész éves kiegyensúlyozottabb kihasználása a turisztikai termékek és szolgáltatások összehangolt fejlesztésének eredményeként. – „Aktív Balaton!”

Célok

- Turisztikai kapacitások egész éves kihasználtságának javítása.
- Az egyre szélesebb és magasabb turisztikai költsési hajlandósággal rendelkező lakosság számára fontos egészséges életmódhoz kapcsolódó aktív turisztikai termékek (pl. kerékpározás, természetjárás, ökoturizmus, geoturizmus, vitorlázás, horgászat, fürdőzés) magas szintű infrastrukturális és szolgáltatási rendszerének kialakítása.
- Részjellegű, szűkebb célcsoportot érintő turisztikai termékek természetvédelmi célokkal összehangolt fejlesztése (pl. lovaglás, golf – összhangban a Balaton térségében lévő természetes élőhelyek védelmével, surf, kite, vízisí, barlangászat, stb...).
- Konferencia turizmus bővítése, kulturális és sport-és ökoturisztikai programok összehangolása egész évben és a programok tudatos, kreatív elemekkel történő fejlesztése.
- Az adott kategóriákban minőségi szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás ösztönzése, utóbbiak esetében helyi, „egészséges” termékek felhasználására építve.
- A térségi, helyi turisztikai desztinációs menedzsment rendszer keretében, vagy ahhoz kapcsolódóan egy Balaton térségi szintű, elsősorban marketingkommunikációs, termékkoordinációs és képzési feladatokat ellátó turisztikai szolgáltató szervezet létrehozása és működtetése.

Eredményességi kritériumok⁴

Mutató megnevezése	Bázisérték (2012)	Célérték (2020)	Adatforrás
Vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyen	4.429.287	növekedés	KSH
Vendégéjszakák száma magán szálláshelyen		növekedés	önkormányzatok
Kereskedelmi szálláshelyek kapacitás-kihasználtság A) Férőhely kapacitás kihasználtság B) Szoba kapacitás kihasználtság	A) 26,9 % B) 41,3%	növekedés	KSH

⁴A dokumentumban tervezett eredmény indikátorok bázis értékei meghatározása folyamatban, az indikátorok legkésőbb a program elfogadását követő egy éven belül kerülnek meghatározásra.

Mutató megnevezése	Bázisérték (2012)	Célérték (2020)	Adatforrás
Tavaszi, őszi, téli hónapokban eltöltött vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyen	1.918.808	növekedés	KSH
Külföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyen	1.711.751	növekedés	KSH

Intézkedések

Aktív turizmus fejlesztése

Elsődlegesen olyan turisztikai szolgáltatások fejlesztése javasolt, melyek hozzájárulnak a Balaton térségében lévő turisztikai kapacitások egész éves, kiemelten tavaszi, őszi időszaki kihasználtságának javításához, azaz nem feltétlenül a nyári balatoni fürdőzéshez kapcsolódnak, de egyúttal remek kiegészítő programot is kínálnak a nyaralások során. Elsősorban a nyári turisztikai szezonon kívül hosszabb pl. egy hetes tartózkodásra elsősorban az idősebb, 50 év feletti korosztályt célszerű megcélózni, míg a rövidebb, pl. hétvégi tartózkodásra a családokat, fiatalokat kell elérni. Továbbá egyedi kínálattal, pl. sport és kulturális rendezvényekkel, konferenciákkal egy-egy speciális célcsoportot lehet a jelenleg még alacsonyan kihasznált időszakban megszólítani. A turisztikai szolgáltatásokat nem csak a part menti sávban, hanem lehetőség szerint a parttól távolabbi településeken is fejleszteni kell, kihasználva a természeti, táji adottságokat, illetve az egyedi helyi termék kínálatot. A Balaton térségében az egyedi természeti adottságokra építve magasabb minőségi színvonalra kell emelni a lakosság és a turisták növekvő egészségtudatosságára illetve a természetesség iránti igényükre építő aktív turisztikai szolgáltatásokat.

A térségben indokolt a helyi értékekre, illetve mozgásra, kihívásokra támaszkodó nagy befogadóképességű témapark létesítése, melynek célja, olyan Közép-Európában egyedülálló egész évben nyitva tartó szórakoztató park létesítése, mely használata egész napos program keretében kínál szórakozási lehetőséget családoknak, fiataloknak. A tervezett helyszín kiválasztása lehetőség szerint barnamezős területen történjen, és ne veszélyeztesse a természeti értékek megőrzését. A projekt kidolgozása folyamatban.

2.1 Kerékpáros turizmus

A kerékpáros fejlesztések célja, összhangban az egészségtudatossággal, illetve az aktív mozgást előterébe helyező életmóddal:

Minden korosztály számára elérhető kerékpáros paradicsom kialakítása és működtetése az év nagy részében. Ennek kapcsán „nyugat-európai” szintű kerékpáros turisztikai szolgáltatásokat kell nyújtani, bővíteni kell a kerékpározás biztonságos útvonalait. A Balaton térségében kerékpározás egyedisége abban rejlik, hogy belátható távon (legyen egy három napos Balaton kör, vagy csillagtúrák), szép táji és tiszta levegőjű környezetben, minden korosztály számára biztosítható a kerékpározás élménye.

Fontos feladat a kerékpáros turizmus infrastrukturális és információs rendszerének magas minőségű megteremtése a Balaton térségében, a part közelében és a parttól távolabbi települések turisztikai potenciáljának kihasználása, erősítése érdekében. Fontos feladat a következők megvalósítása:

- Infrastrukturális fejlesztések, illetve kerékpárutak karbantartása: „Balatoni bringakörút” közlekedés biztonságának javítása és a parttól távolabbi települések (pl. Balaton-felvidék, Somogyi –dombság, Sió menti fejlesztésekhez való kapcsolódás, Kis-Balaton térsége) és kiemelten a turisztikai szempontból frekvenciált területek (pl. borospincék, vendéglátóhelyek, látogató központok, szabadidőparkok, stb) biztonságos elérhetőségének biztosítása.

- Tájékoztató javítása: a kerékpárútvonalak alapos és informatív kitáblázása, illetve a térképalapú kerékpárútvonal ajánlások készítése a Balaton teljes térségében profiknak, kedvtelésből sportolóknak, időseknek, családoknak a meglévő értékekre építve.
- Kerékpárosoknak nyújtott szolgáltatások minőségi fejlesztése és egész éves elérhetőségük a helyi vállalkozókra építve (pl. szervizek, kölcsönzők).
- Kerékpárok szállításának ösztönzése a közösségi közlekedésben (vasúton, vízen), illetve tárolók építésével a különféle közlekedési módok összekapcsolása.

A fejlesztéseknek ki kell térniük a parttól távolabbi településekre, sőt javasolt az útvonal-fejlesztéseket összehangolni a szomszédos térségekkel (pl. Sió menti öko- és aktív turisztikai programok, Zala-völgye kerékpárút).

2.2 Természetjárás, gyaloglás

A Balaton térségben, a nemzeti park területén kiemelt természeti, táji és geológiai értékek találhatók, mely révén a Balaton-felvidék az UNESCO világörökségi cím várományosa, illetve a Bakony–Balaton Geopark tagja az UNESCO által elismert Globális Geopark Hálózatnak és az Európai Geopark Hálózatnak. Ezek a természeti vonzerők jó alapot kínálnak a gyalogláshoz, túrázáshoz. Ezért cél minden korosztály számára elérhető gyalogtúra paradicsom kialakítása és működtetése egész évben. Ennek érdekében fontos feladat a gyalogtúrázás információs rendszerének kiépítése és az útvonalak karbantartásának biztosítása, illetve új túracélpontok kialakítása

- Gyalogtúra útvonal ajánlások készítése (pl. zárandokútvonalak bevonásával) a Balaton teljes térségében pl. profi túrázóknak, családoknak, időseknek, nordicwalking-ozóknak, geoturistáknak, illetve a gyalogtúra útvonalak alapos kitáblázása és turistajelzéseinek folyamatos karbantartása. Lehetséges útvonalak tervezése a megtekinthető állapotban lévő műemlékek mellett vezethet el (pl. „középkori műemlékek útja” (templomok, várak) vagy „barokk és klasszicista műemlékek útja” (templomok, kastélyok, kúriák, középületek, temetők) vagy „népi műemlékek útja” (parasztházak, tájházak, pincék, prэшázak).
- Gyalogos turistacélpontok létesítése (pl. kilátók), pihenőhelyek kialakítása erdőkben, ökoturisztikai bázisok létesítése, új szolgáltatási elemekkel való bővítése.
- Gyalogtúra útvonalak karbantartásának megszervezése pl. a közfoglalkoztatottak bevonásával köz- és tranzitfoglalkoztatási programok részeként.

A dél-balatoni térségben a Csiszta-fürdő köré építve javasolt egy természet közeli wellness desztináció építése, ahol a fürdő szolgáltatásai mellett egyszerre kínálják a gyalogos, kerékpáros túrákat, a hagyományos táji ételeket és interaktívan a látogatók bevonásával mutatják be a népi hagyományokat (pl. buzsáki népművészet, fafaragás).

2.3 Vitorlázás fejlesztése

A vitorlázás fejlesztése során cél a vitorlázást kedvelők és a vitorlázók számának bővítése a Balatonon, ami különösen fontos feladatot jelent az utánpótlás nevelésben, az infrastruktúra bővítésében, illetve a vitorlázást mind több személlyel való megkedveltetésben. Vitorlázás egyedisége, hogy viszonylag sekély, édes vízi tavon, csodálatos táji környezetben, fejlett időjárás-előrejelző és veszély jelző rendszere révén biztonságosan lehet vitorlázni. A vitorlázás fejlesztéséhez szükséges infrastrukturális fejlesztések, képzési programok megvalósítása, illetve a vitorlázáshoz kapcsolódó vállalkozások fejlődésének ösztönzése

- Vitorlaskikötők, illetve férőhelyek számának bővítése, illetve a meglévők higiéniai szempontú és környezetvédelmi fejlesztése. A fejlesztéseknél figyelembe kell venni a természetvédelmi és

közegészségügyi szempontokat különösen természetes fürdőhelyek, illetve ivóvíz-kivételi pontok közelsége esetén.

- A vitorlázást oktató és megszerettető programok indításának ösztönzése minden korosztály számára.
- Vitorlás versenyek szervezése és összehangolása, különösen fontos minél több nemzetközi verseny Balatonra csábítása.
- Vitorlásépítők, vagy kiegészítő gyártók közti együttműködés ösztönzése, növekedésük segítése szakmai tanácsadással, külső forrásbevonással.
- Vitorlások magánszemélyeket szállító szolgáltatásaihoz szükséges jogszabályi egyszerűsítések megvalósítása, illetve a mederhasználati díj ellenében elvárt mederkotrás feladatok elvégzésének, támogatásának ösztönzése az állami szervezeteknél.

Javasolt a kapcsolódás a vízi közlekedés feltételeinek javítása révén a Sió-csatorna ökoturisztikai programjához.

2.4 Strandok fejlesztése

A strandok sokat fejlődtek az elmúlt években, de ahhoz, hogy megmaradjon a Balaton nyári vonzereje is, illetve a családok komfortos és magas színvonalú kiszolgálása megvalósuljon, további fejlesztések szükségesek. Ennek kapcsán célként kell megfogalmazni a strandok szolgáltatási minőségének javítását és nyitva tartásuk növelésének ösztönzését.

Strandok fejlesztésén belül a következő feladatok ellátása hangsúlyos

- infrastrukturális beruházások: strandokon higiénikus fejlesztések, mederkotrások, minőségi zöldfelületi rendszereinek kialakítása és gondozása, a strandok akadálymentesítése, hogy a fogyatékkal lévők is tudjanak fürdeni, illetve használhassák a kiegészítő létesítményeket. A nagyobb települések (lélekszám, illetve üdülőházak és szálláshelyek alapján) strandjain a szezonhosszabbítást elősegítő fejlesztések: medencék, fürdőházak kialakítása és lehetőség szerint megújuló energiaforrással való ellátása. A kisebb települések strandjain kulturális, zenei programoknak helyet adó terek kialakítása. Tájékoztató táblák kihelyezése a strandokhoz kötődő természeti értékekről és védelmükről.
- A strandokon gyerek szolgáltatások, illetve szabadidősportok feltételeinek javítása (pl. kreatív megjelenésű vízieszközök beszerzése, kenuzás, kajakozás ösztönzése). A vízi eszközök tárolásának és partra emelésének infrastrukturális feltételeinek a megteremtése.
- A strandokon működő vendéglátóhelyek higiénias környezetének, illetve egységes arculati fejlesztésének ösztönzése.
- A strandok minősítési rendszerének további működtetése és intenzívebb kommunikálása, illetve mobil turisztikai információs pontok létesítése, helyi termékek értékesítési feltételeinek kialakítása.

2.5 Horgászturizmus

A horgásztársadalom egyre bővül és annak érdekében, hogy ezen célcsoport megnyerhető legyen a Balaton számára szükséges a minőségi horgászturisztikai szolgáltatások infrastrukturális hátterének megteremtése, horgászok számának növelése.

A balatoni horgászás fejlesztésében kulcskérdés

- a horgászok vízre jutási lehetőségének fejlesztése, parti létesítmények, csónakkölcsönzők létrehozása,

- a horgászok számára kedvező, de a Balaton ökológiai helyzetének megfelelő halállomány kialakítása,
- egységes horgászati marketing és tájékoztatási rendszer a Balaton egészére.

A horgászás körülményeinek javítása érdekében javasolt egységes horgászati feltételek és díjszabályok, illetve támogatási rendszer biztosítása a Balaton egészére, ami szükségessé teheti egy egységes balatoni Horgász Szövetség megalakítását.

A horgászatot nemcsak a Balatonon, hanem a tó körül lévő kisebb horgásztavakban is javasolt ösztönözni, aminek meg kell jelennie a térségi kommunikációban is. Ennek kapcsán igényként felmerül a Marcali víztározó elsősorban horgászati célú fejlesztése.

2.6 Kulturális turisztikai vonzerő, programok fejlesztése

A Balaton térségében is törekedni kell a kulturális program kínálat folyamatos megújításának ösztönzésére, a programok egész éves szervezésére a civil és egyéb szakmai szervezetekkel együttműködésben. A Balaton térségben az UNESCO világörökség várományosi programmal összhangban a kulturális örökségtételek megóvása és fenntartható bemutatása, valamint a kulturális jellegű programok és tevékenységek széleskörű elterjesztése kiemelt feladat. Olyan programokat javasolt megvalósítani a helyi szereplők bevonásával, melyek nemzetközi szinten is láthatóvá teszik a csodás táji környezetben végzett kulturális jellegű tevékenységeket.

A Balaton térségben található kulturális örökségtételek megőrzésének és turisztikai célú fejlesztésének folytatása is szükséges, beleértve a térségi jelentőségű, egyedi kulturális örökségi értékek mentén kialakított szolgáltatások fejlesztését is. Ezen beruházásoknak (pl. helyi Festetics kastély világörökség részévé válása, fenékpusztai történeti emlékhely komplex rehabilitációja, Tihanyi Apátság, kastélyok, várak) az örökségvédelmi célon túl hozzá kell járulniuk a turista forgalom növeléséhez, illetve a Balaton térség kulturális célú programjainak nemzetközi szintű megjelenítéséhez.

A Balaton térségben törekedni kell a jövőben a konferenciák szervezésének további bővítésére, illetve az ehhez szükséges rendezvény infrastruktúrális fejlesztések megvalósítására azokon a településeken, ahol a településen vagy a környékén megfelelő minőségű és számú szállásférőhely található (pl. Balatonfüred, Siófok, Keszthely-Hévíz). Ezen események nagyban hozzájárulhatnak a szálláshelyek egész éves kihasználtságának javításához. A konferencia turizmus szervezéséhez szükséges tartós együttműködés kialakítása a tudományos, ismeretterjesztő konferenciákat szervező szervezetekkel, illetve a Balaton térségbeli, vagy környékbeli tudományos tevékenységet végző intézményekkel, pl. egyetemekkel. A konferencia helyszínek az időjárási viszonyok kivédésére kiváló helyszínt nyújtanak a kulturális rendezvények megtartására, mely kapcsán együtt kell működni kulturális rendezvényszervező irodákkal.

A kulturális turisztikai kínálat folyamatos szinten tartása, illetve vonzóvá tétele érdekében javasolt

- Interaktív, modern kiállítások működtetése a meglévő és új, kreatív helyszínen lévő kiállítóhelyeken.
- Kulturális és a természeti örökséghez kötődő rendezvények, programok támogatása, a közművelődési intézményrendszer kínálatának bővítése, illetve a szükséges rendezvény-infrastruktúra fejlesztése.
- Civil szervezetek bevonása a programok szervezésében, illetve a kulturális kínálat kialakításába.

2.7 Turisztikai menedzsment rendszer és marketing fejlesztése

A turizmusból származó bevételek növekedésének, illetve a kapacitások ésszerűbb felhasználásának igénye megköveteli a Balaton térség tudatos és lehetőség szerint koordinált marketingjét. Célként kell kitűzni a Balaton térség hatékonyabb, intenzívebb és egységes turisztikai kommunikációját, a Balaton térség egész éves kínálatának, termékeinek fejlesztését és kommunikálását és több személy elérését. A kommunikáció során javasolt kiemelni a térség nemzetközi viszonylatban is értelmezhető egyedi természeti-táji értékeit, pl. nemzeti park, geopark jelenlétét, valamint az egyes szolgáltatások kínálatánál azok nemzetközi szinten is értelmezhető egyediségét.

A helyi együttműködésekben szerveződött térségi turisztikai desztinációs menedzsment szervezeteknek magas színvonalon kell ellátni a helyi turisztikai információk áramoltatását, egyedi szolgáltatási csomagok és programok kialakítását. Nagytérségi, regionális szinten a Balaton Fejlesztési Tanács térségmarketing tevékenységéhez kapcsolódóan intenzíven kell kommunikálni a Balaton térség nyújtotta egészséves turisztikai élményeket a belföldi lakosság és a külföldi célcsoportok irányába egyaránt, valamint a szolgáltatási színvonal javításához szükséges munkaerő (pl. magánszállásadók) képzésének szak- és továbbképzésének a szervezését. A turisztikai desztinációs fejlesztéseknél építeni kell meglévő desztinációs menedzsment szervezetekre, turizmussal foglalkozó intézményekre, illetve egyéb, a turizmus szervezését, marketingjét segítő kezdeményezésekre.

A Balaton térségi szintű turisztikai kommunikációs rendszerébe javasolt Veszprémet, illetve a Bakony egyes turisztikai vonzerejét, valamint a közeli megye jogú városok kiemelt turisztikai kínálatát (pl. zalaegerszegi élményfürdő és csúszdapark, kaposvári kamarazenei fesztivál) is belefoglalni, mint a Balaton térséghez legközelebb eső, komolyabb turisztikai vonzerőkkel is rendelkező nagyvárost.

2.8 Szálláshelyek, vendéglátás fejlesztése - elsődlegesen minőség színvonalának javítása

Az attrakciók mellett szükséges a szálláshelyek és a vendéglátás minőségi színvonalának emelése, ami a szolgáltatók együttműködésével, megújulásra való nyitottságával, illetve a promóciós előnyt is jelentő – az országos szinten működő minősítő rendszereket kiegészítő - speciális balatoni védjegy szolgáltatás alkalmazásával is ösztönözhető.

A gasztronómia kapcsán ösztönözni kell a helyi termék kínálatot, az egészségtudatos, biogazdaságokból származó élelmiszerek fogyasztását, illetve a balatoni különlegességek, mint például a bor minőségének garanciáját és kínálatát. A nagyobb szálláshelyeken törekedni kell a térségi együttműködéssel kialakított egészség-megőrzési programok kínálatára, valamint az egész évben elérhető – lehetőség szerint egyedi arculattal rendelkező - wellness szolgáltatások létrehozására. Ösztönözni kell egyes, a kategóriájában jelenleg alacsony színvonalú szolgáltatást nyújtó vagy üres szálláshelyek megújulását, illeszkedve a piaci keresleti igényekhez. A minősített, támogatott turisztikai szolgáltatók felé elvárás, hogy egyrésztől rugalmasan reagáljanak az igényekre, míg másrésztől biztosítsák szolgáltatásaik egész éves elérhetőségét.

A turisztikai célú fejlesztések kapcsán kiemelt figyelmet kell fordítani a családok, kisgyermekek igényeire, mely kapcsán célzott szolgáltatásokat kell létrehozni (pl. játékparkok létesítése), illetve az alapvető szolgáltatások nyújtásánál a célcsoport igényeit is javasolt figyelembe venni (Pl. akadálymentesítés, családi szobák, játszósarkok, kölcsönözhető kerékpárok gyerekekkel stb...)

Prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre:

Önkormányzatok, közművelődési intézmények, civil szervezetek (egyesületek), sportszolgáltatást végző vállalkozások, magyar állam vonatkozó szervezetei, egyházak, szállásszolgáltatást nyújtó vállalkozások, szervezetek, Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft, a Balaton Regionális TDM Egyesület, helyi TDM szervezetek, Magyar Turizmus Zrt és a Balatoni Marketing Igazgatóság,

Balaton Fejlesztési Tanács saját felelősségébe tartozó beavatkozások

- Aktív turisztikai szolgáltatások
 - Kerékpáros turizmus
 - Természetjárás, túrázás, gyaloglás
 - Vitorlázás fejlesztése
 - Strandok fejlesztése
 - Horgászturizmus
- Kulturális turisztikai vonzerő, programok fejlesztése
- Turisztikai menedzsment rendszer és marketing fejlesztése
- Szálláshelyek, vendéglátás fejlesztése - elsődlegesen minőség színvonalának javítása

3. Egészségipar

A régióban élők és ide látogatók egészségi állapotának és életminőségének javítása a térség természeti forrásaira épített egészségipari szolgáltatások igénybe vétele és közvetítése által. -„Balatoni egészség és megújulás!”

Célok

A térségben lakók és a turisták számára európai színvonalú, lakosság közeli egészségügyi szolgáltatások biztosítása az egészségügyi járóbeteg (alap és szak) ellátások fejlesztésével.

Az időskori szolgáltatások és ellátások magas minőségű és változatos kínálatának kialakítása a Balaton térségében, aminek eredményként növekszik a szolgáltatásokat vásárló időskorú letelepedők száma, az itt élő idős lakosság életminősége és növekszik a szolgáltatások, valamint a szolgáltatásokhoz kapcsolódó egész éves munkahelyek száma.

A rehabilitációs szolgáltatások széles körben, komplex módon történő fejlesztése eredményeként az ország és Európa rehabilitációs központjává váljon a térség, és a rehabilitációból, valamint a kapcsolódó értékesített szolgáltatásokból jelentősen növekedjenek a térség bevételei.

A Balaton térség egészségturisztikai bevételeinek növelése – az egészségügyi szolgáltatások palettájának bővítésével és elérhetőségének javításával, a wellness és egészségturisztikai szolgáltatókkal együttműködésben.

Eredményességi kritériumok⁵

Mutató megnevezése	Bázisérték (2013)	Célérték (2020)	Adatforrás
Egészségiparban dolgozók száma (fő) (TEAOR)		növekedés	KSH
Szociális alapszolgáltatásban és nappali ellátásban foglalkoztatottak száma (fő)		növekedés	KSH

⁵A dokumentumban tervezett eredmény indikátorok meghatározása folyamatban, az indikátorok legkésőbb a program elfogadását követő egy éven belül kerülnek meghatározásra.

Mutató megnevezése	Bázisérték (2013)	Célérték (2020)	Adatforrás
Időskorúak nappali ellátásában foglalkoztatottak száma (fő)		növekedés	KSH
Szakorvosok száma (fő)		növekedés	MOK és EEKH adatkérés
Egészségturisztikai bevételek (HUF) (TEAOR)		növekedés	KSH
Egészségügyi és időskori szolgáltatást nyújtó vállalkozások száma (db) (TEAOR)		növekedés	KSH

Intézkedések

3.1 Lakosság közeli egészségügyi szolgáltatások fejlesztése

A lakosság megtartásához, az újonnan letelepedő és az idelátogató turisták számának növeléséhez egyaránt alapfeltétel, hogy európai színvonalú járóbeteg egészségügyi szolgáltatások legyenek elérhetők a településeken, illetve azok közelségében. A szolgáltatások fejlesztése során kiemelt figyelmet kell fordítani az időnyenként jelentősen változó igényekre, amely a páciensek számában, a kezelendő jellemző betegségekben is utolérhető. A nyári szezonban a BKÜ településein élők száma akár a többszörösére növekszik az állandó lakosok számához viszonyítva. Az egészségügyi szolgáltatóknak a nyaralással együtt járó jellegzetes egészségügyi problémákat és baleseteket kell nagy számban kezelni. A nyaralási szezonon kívül a falvak, különösen a háttértelepülések lakóinak száma, nyaralók híján pedig a szolgáltatók és a szolgáltatások száma is meredeken visszaesik. A járóbeteg (elsődlegesen a gyermekeket és az időseket célzó) ellátások igénybevétele akár komoly nehézségeket okoz a települések állandó lakossága számára.

A fejlesztésekkel javítani kell a szolgáltatások elérhetőségét és minőségét, a turisztikai időnyen kívüli időszakban és a balatoni háttértelepüléseken is. A tervezett fejlesztéseknek az igénybevevők elvárásaihoz való rugalmas alkalmazkodás mellett reagálnia kell a fenntarthatósági elvárásokra is.

Az egészségügyi alapellátási és szakellátási szolgáltatások fejlesztése körében tervezett intézkedések:

Szolgáltatások szakmai, tartalmi fejlesztése

- Kistérségi szintű alapellátási, szolgáltatásszervezési modellek kialakítása és megvalósítása, praxisközösségek létrehozása;
- Mozgó szakorvosi szolgálat (MSZSZ) fejlesztése;
- Házi betegápolás kapacitásainak fejlesztése;
- Szociális és egészségügyi alapellátások hatékony együttműködését biztosító rendszer- és szervezetfejlesztések, kistérségi integrált intézmények kialakítása;
- Betegségmegelőzést, egészségfejlesztést, szűrést célzó lakossági szolgáltatások kiterjesztése az egészségfejlesztési irodákkal való együttműködésben.

Az egészségügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése

- Alapellátási (házi orvosi, gyermekorvosi, gyermekfogászati, védőnői) infrastruktúra együttműködésekre való alkalmassága és minőségének emelése céljából elsődlegesen a meglévő épületek fejlesztése, szűréshez és diagnosztikához szükséges, valamint IT eszközök beszerzése, a szolgáltatásszervezési feladatok háttérének kialakítása;
- Mozgó szakorvosi szolgálatok működési feltételeinek megteremtése – vizsgálóhelyiségek kialakítása és felszerelése, lokális beavatkozások eszközeinek beszerzése, IT háttér kialakítása;

- Az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos információ hozzáférhetőségének javítása: szolgáltatási adatbázis kialakítása és működtetése, többnyelvű honlap fejlesztése, települések központjában szolgáltatási pultok és IT információs pontok elhelyezése, szálláshelyek tájékoztatása;
- Az egészségügyi szolgáltatást igénylők és az ellátók, szolgáltatók közötti kapcsolat, kommunikáció fejlesztése – elektronikus tanácsadás, 24 órás telefonos segítségnyújtás, szolgáltatásban résztvevők kommunikációs és nyelvi képzése;
- Házi betegápolás eszközeinek fejlesztése;
- Egész évben egészségügyi (szakorvosi, kiegészítő és alternatív) szolgáltatást nyújtó vállalkozások működési feltételeinek kialakítása: infrastrukturális háttér fejlesztése és eszközök beszerzése.

3.2 Az időskori ellátások és szolgáltatások fejlesztése

A hazai és nemzetközi folyamatokhoz hasonlóan a térségben is növekszik a lakosság átlagos életkora, az időskorú lakosság száma és aránya. A térségben tapasztalt demográfiai változások kialakulásában emellett szerepet játszik a fiatal, munkaképes korú lakosság térségből való elvándorlása, valamint az idős embereknek a vonzó épített és természetes környezet miatti, növekvő mértékű betelepülése is. A Balaton térségében újonnan letelepedők (magyarok és külföldiek) jelentős része rendelkezik valamilyen, régebb óta tulajdonolt vagy akár a letelepedéshez kapcsolódóan vásárolt lakáscélú ingatlannal.

A beavatkozás során új szolgáltatások kialakítása, a meglévő a szolgáltatások tartalmának és a kapcsolódó háttér infrastruktúrájának a fejlesztése egyaránt szükséges.

Az egyes intézkedésekben körvonalazott fejlesztések megvalósítói között önkormányzatok és intézményeik, egyházak, non-profit szervezetek és piaci szolgáltatók (pl. gyógytorna, masszázs, házvezetés, kertgondozás, kulturális, kozmetikai-szépészeti szolgáltatásokat, valamint a szolgáltatások szervezését, elérhetőségét biztosító szervezetek) egyaránt jelen vannak. Együttesen képesek lesznek a térség idősödő lakosságának változatos és egyre növekvő színvonalú igényei kiszolgálására.

Az alábbi beavatkozások eredményeként a térség időskori szolgáltatások piacán működő szolgáltatók megerősödnek, új munkahelyek és új vállalkozások jönnek létre. Ezáltal az egész lakosság életminősége javul, ami további letelepedőket is vonz a régióba.

- A szociális és egészségügyi alapellátások rendszerének fejlesztése, integrációja a térség településein.
- Életkora és/vagy egészségi állapota miatt hátrányos helyzetű, speciális igényű lakosság számára az önálló életvitelhez szükséges, hiányzó ellátások, szolgáltatások biztosítása önkormányzati vagy non-profit szervezeteken keresztül.
- Az időskorú lakosság igényeit kiszolgáló, egészségi állapotának megtartását illetve javítását célzó, egész évben elérhető, megvásárolható szolgáltatások biztosítása
 - az otthonukban élő idős emberek számára interaktív kommunikációs szolgáltatás kialakításával, az önálló életvitel támogatásával;
 - az életkori sajátosságoknak és igényeknek megfelelő szolgáltatási paletta kialakításával és nyújtásával (pl. kiegészítő és alternatív egészségügyi szolgáltatások, életvitelt segítő szolgáltatások, mint a házkörűli munkák elvégzése, asszisztált bevásárlás, asszisztált közlekedés stb.).

- Önálló életvitelt biztosító asszisztált és a tartós gondozást nyújtó (bentlakásos) intézmények kialakítása.
- Az időskorú szolgáltatások kiejánlását segítő, eladását támogató, közvetítő rendszer kialakítása.
- Az időkorúaknak szolgáltatást nyújtó vállalkozások számára üzleti támogató rendszer kialakítása.

3.3 Rehabilitációs szakellátások és szolgáltatások fejlesztése

A Balaton térségében országos és nemzetközi mértékkel nézve is nagy sűrűséggel vannak jelen rehabilitációs intézmények. Bár a rehabilitációs intézmények létrejötte a múltban gyakran a helyi természeti adottságok, a térségben főként a gyógyvizek kihasználásához kapcsolódott, mára a rehabilitációval, mint gyógyászati tevékenységgel kapcsolatban felhalmozott és a térségben rendelkezésre álló humán kapacitások jelentős vonzerőt gyakorolhatnak a gyógyulni vágyó páciensekre szerte a világon. A rehabilitációs szolgáltatások komplex módon történő fejlesztésével a Balaton térsége az ország és Európa egyik rehabilitációs központjává, speciális egészségturisztikai központjává válhat.

A térségben dolgozó egészségügyi szakemberek által a rehabilitációs eljárások során használt, tudományos bizonyítékokkal alátámasztott gyógymódok jelentik a garanciát a sikeres kezelésre, a gyógyulásra. Ezek mellett a természeti környezet és a gyógyvizek olyan hozzáadott értéket képviselnek, melyek egészségre gyakorolt pozitív hatását évszázadok óta tapasztalják, és dicsérik a gyógyulni vágyó, emiatt ide utazó páciensek.

A beavatkozás fő tengelyét legnagyobb eséllyel a Zalakaros - Hévíz – Tapolca – Balatonfüred vonal képezheti. A jelenleg főként mozgásszervi, szív-érrendszeri és légzőszervi betegek rehabilitációját célzó terápiák mellett jelentős érdeklődésre számíthat a térség új rehabilitációs szakterületek megtelepítése esetén, pl. sportsérülések gyógyítására, fogyatékossgal élők, szellemi és mozgássérültek fejlesztésére.

A beavatkozás keretében olyan fejlesztések megvalósítására kerül sor, melynek eredményeként jelentősen megnő a BKÜ-be gyógyulási céllal érkező, gyógyászati és rehabilitációs szolgáltatásokat vásárlók száma. Az intézkedések konkrét célja, hogy a térség városaiban, meglévő és új szolgáltatási helyszíneken vonzó szolgáltatási környezet alakuljon ki. A szolgáltatók széles körének bevonásával biztosítható, hogy a gyógyközpontokban az elektív műtétektől a rekreációig változatos egészségügyi és kiegészítő egészségturisztikai szolgáltatások legyenek elérhetők. A Balaton térségébe érkező gyógyulni vágyók egyéni terápiais tervében így pl. a mozgásszervi rehabilitáció mellett szépészeti-kozmetológiai-bőrgyógyászati kezelések, fogászati beavatkozások, szemészeti, belgyógyászati, orvosi wellness stb. szolgáltatások egyaránt megjelenhetnek, igénybe vehetők lesznek.

Az összehangolt fejlesztések eredményeként a rehabilitációs tevékenységnek, az értékesített egészségügyi, rekreációs és wellness szolgáltatásoknak, valamint a fellendülő egészségipari K+F+I tevékenységnek köszönhetően már 10 éven belül számottevően növekszik a térségben a munkahelyek száma és a gazdaság bevételei.

3.4 Az egészségturizmus fejlesztése

Az elmúlt évtizedek során, párhuzamosan a várható élettartam növekedésével, a fejlett országokban mindenütt tapasztalható volt az egészség fokozatos felértékelődése. A jóléti társadalmakban ehhez az életmód és egészségturizmus előretörése kapcsolódott. A térség egészségiparában a szakmai együttműködéseknek túl kell lépnie a magyar egészségügy keretein annak érdekében, hogy a létrehozott új kapacitások és szolgáltatások elérjék a lehetséges szolgáltatás vásárlókat a világon számos

pontján. Ki kell használni a kapcsolódási lehetőséget a térség hagyományosan erős turisztikai ágazatához. A termálvíz, a művészetterápia és a lovas terápia nem csak a beteg emberek rehabilitációjában, kezelésében alkalmazhatók sikerrel, de igen fontosak az egészség megőrzése és fejlesztése érdekében, és emellett rendkívül népszerű wellness aktivitások is. Ráadásul a Balaton térsége nem csak optimális háttérrel tud szolgáltatni mindehhez, hanem megtaláljuk valamennyi hagyományát is a térségben (Lovasterápia és hippológia tanszék a Kaposvári Egyetemen; művészeti iskolák Zalában, Köveskálon, Balatonszepezden; termálvizes fürdők Igalon, Marcaliban, Zalakaroson, Hévízen). A testi-lelki harmónia és egészség elérésére való törekvések között egyre népszerűbbek a természetgyógyászati beavatkozások, kezelések, melyek egészségügyi ellátás részeként és wellness környezetben egyaránt keresettek lehetnek, és tovább szélesíthetik az elérhető szolgáltatások körét (pl. testkontroll tanfolyamok, fogyókúrák szervezése önállóan vagy orvosi wellness részeként).

A sikeres piaci fellépés megalapozása érdekében megelőzően szükséges az egészségügyi szolgáltatások iránti igény felmérése, egészségturisztikai szolgáltatások minőségbiztosítási rendszerének kialakítása és a nemzetközi szinten egységes, térségi marketing megvalósítása. Az egészségturisztikai szolgáltatások fejlesztése során kiemelten fontos a piaci szereplők felkutatása, bevonása és együttműködésük koordinálása számos területen, az infrastruktúrafejlesztések (pl. egyedi, exkluzív élményfürdők) megvalósításától az szolgáltatások komplexitásának és elérhetőségének biztosításáig.

Az összehangolt fejlesztések eredményeként az értékesített egészségügyi, rekreációs és wellness szolgáltatásoknak köszönhetően számottevően növekszik a térséget egészségturisztikai céllal felkeresők száma, a turisták kiszolgálását biztosító munkavállalók és munkahelyek száma, valamint a gazdaság bevételei.

Az intézkedések a turisták számára vonzó környezeti feltételek kialakítását, piacképes szolgáltatások kialakítását és a szolgáltatások nemzetközi vevőközönséghez való sikeres eljuttatását célozzák, melynek része:

- az egészségturisztikai szolgáltatások iránti nemzetközi igény feltárása;
- piacképes egészségturisztikai szolgáltatási csomagok kialakítása;
- nemzetközi szinten közös, tudatos marketing tevékenység folytatása;
- az egészségturisztikai szolgáltatások hazai és nemzetközi közvetítése, eladása térségi rendszerének kialakítása.

Prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre:

Szociális és egészségügyi ellátást szervező kistérségi társulások, önkormányzatok, közművelődési intézmények, közösségi színterek, egyházak, civil szervezetek (alapítványok), szociális és egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozások, rehabilitációs intézmények fenntartói, egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozások, turisztikai szolgáltatók és beruházók, BFT - Balaton Integrációs Kft.

Balaton Fejlesztési Tanács saját felelősségébe tartozó beavatkozások

- Az időskori szolgáltatások és ellátások fejlesztése
- Rehabilitációs szakellátások és szolgáltatások fejlesztése
- Egészségturizmus fejlesztése

4. Mezőgazdaság, helyi termékek

Helyben előállított és feldolgozott egészséges élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és fogyasztásának az ösztönzése – „Balatoni terméket az asztalra!”

Célok

Balaton térségében zöldség-gyümölcs termesztés és állattenyésztés valamint kapcsolódó feldolgozás ösztönzése és helyi piacokon, szolgáltatóknak való értékesítése. Előnyben kell részesíteni a biotermékeket és a táji jellegű termékek termelését, valamint az extenzív állattenyésztést.

Szőlőtermesztés és bortermelés presztízsének javítása minőség-fejlesztéssel és hatékonyabb marketing tevékenységgel, a térségbeli értékesítés ösztönzése.

Balatoni halgazdálkodás feltételrendszerének javítása.

Eredményességi kritériumok⁶

Mutató megnevezése	Bázisérték (2013)	Célérték (2022)	Adatforrás
Mezőgazdasági foglalkoztatottak száma (megyei szintű adat)		növekedés	NFSZ adatkérés
Balatoni minősítési rendszerbe tartozó helyi termék előállítók, értékesítők árbevétele, vagy foglalkoztatotti létszáma		növekedés	Helyi adatbázis
Helyi piacokon helyi terméket áruló termelők száma		bővülés	Helyi adatbázis

Intézkedések

4.1 Mezőgazdasági termelés és értékesítés ösztönzése

Balaton térségében, de területenként eltérő specifikumokkal hagyományai vannak a mezőgazdasági termelésnek. A térségnek viszonylag kedvező adottságai vannak a szőlő-, gyümölcs- és zöldségtermesztésre illetve állattenyésztésre.

Szükséges a térség és a parttól távolabbi településeken a mezőgazdasági adottságok magasabb szintű hasznosítása, termékek értékesítésének ösztönzése, különös tekintettel a helyi piacokra való szállításra. Ennek érdekében javasolt ösztönözni és támogatni a zöldség- és gyümölcsstermesztését, az állatállomány bővítését, valamint a termékek helyi feldolgozottságát. A támogatásoknál előnyben kell részesíteni a biotermékeket és a táji jellegű termékek termelését, valamint az extenzív állattenyésztést. Javasolt szervezéssel segíteni a termékek eljuttatását a fogyasztókhoz (pl. virtuális balatoni nagybani piac szervezésével), illetve a termékek tárolását igény szerint megoldani (pl. hűtőházak építése). A tervezett beruházásokkal kapcsolódni lehet a Rövid Ellátási Lánc programhoz is. Ösztönözni kell a Leader csoportokon belül a termelői és feldolgozói együttműködések, hogy egyrészt rendszeresen és megbízhatóan biztosítani lehessen a szállodáknak az igényelt áru mennyiséget, illetve a feldolgozói kapacitás megosztásra kerüljön az érintettek között. Mindezek mellett törekedni kell arra, hogy a termékek egyedi, táji arculata is megmaradjon. A tevékenységek fejlesztéséhez, illetve minőségi

⁶A dokumentumban tervezett eredmény indikátorok bázis értékei meghatározása folyamatban, az indikátorok legkésőbb a program elfogadását követő egy éven belül kerülnek meghatározásra.

javítása érdekében fontos, hogy az érintett ágazatokban évente, a munka és értékesítési holt szezonban továbbképzések valósuljanak meg.

A termőfölddel való gazdálkodás érzékeny kérdés a Balaton térségében. Szükséges

- a szántó területeken extenzív, talajvédő gazdálkodás alkalmazása és az erózió elleni védelem,
- a kiváló minőségű szőlőterületek fejlesztése, komplex meliorációja,
- a folyamatos erdőborítást biztosító, természet-közeli erdőgazdálkodás ösztönzése.
- a mezőgazdasági tevékenységekhez elengedhetetlen a meglévő öntözőrendszerek felújítása, új rendszerek létesítésének támogatása, illetve többcélú tározók létesítése.

A melegházi zöldség és gyümölcsstermesztésnél törekedni kell a kitermelt, illetve használt termál és gyógyvizek hőjének pl. hőcserélő útján történő hasznosítására. A geotermikus energia túlzó felhasználásának és a természetes utánpótlódás mértékét meghaladó, energetikai termálvíz-használat problémájának egyik lehetséges megoldása a termálvíz visszasajtolása. Fontos, hogy az ilyen irányú fejlesztések a gazdaságossági, műszaki és környezetvédelmi szempontok együttes figyelembevételével valósuljanak meg.

A mezőgazdasági tevékenységek részben hozzájárulnak a Balaton térségben, különösen a parttól távolabbi településeken a foglalkoztatási problémák enyhítéséhez.

4.2 Mezőgazdasági termék helyi feldolgozás, minőségi élelmiszerfogyasztás, vendéglátás és helyi termék értékesítés ösztönzése

A térség egyedisége, illetve a mezőgazdasági termékek feldolgozottsági szintjének javítása érdekében célként kell kitűzni a helyben megtermelt minőségi élelmiszerek feldolgozásának, értékesítésének ösztönzését és a balatoni vendéglátás minőségének javítását. A helyi termékek, élelmiszerek sok esetben egy térség karakterét is meghatározzák, illetve fontos „nagykövetei”, valamint „marketing eszközei” lehetnek egy területnek.

Egyre nagyobb az igény a lakosság részéről az élelmiszerek származási helyének nyomon követése iránt. A turisták számára kifejezett cél, hogy egy térségnek ne csak a természeti és kulturális értékeit ismerjék meg, hanem a helyi gasztronómiai specialitásokkal is találkozzanak, miközben az elfogyasztott ételek minősége alapvetően határozza meg a vendégek jóérzését és bizalmát. Továbbá fontos, hogy a mezőgazdasági termékek lehetőség szerint helyben feldolgozásra kerüljenek, növelve a hozzáadott értéket és az élelmiszerfogyasztáshoz kapcsolódóan a térségi imázs képzés részévé váljanak. Ennek érdekében szükséges az alábbiak megvalósítása

- Helyi termékek feldolgozása és ahhoz kapcsolódó infrastrukturális, eszköz beruházások az alábbi termékekhez kapcsolódóan pl.: gyümölcsök, zöldségek helyi terméké váló feldolgozása; szőlészet és borászat; gyógy- és fűszernövények termesztése valamint feldolgozása. A támogatások során törekedni kell az innováció ösztönzésére, új termékek előállításra, illetve elsősorban a feldolgozott mezőgazdasági termékek megfelelő márkázására, piaci pozicionálására, értékesítési csatornáinak tervezésére. Ezen szempontokat a térségben működő egységes tanácsadási rendszer működtetése révén szükséges megvalósítani.
- Balatoni mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek (helyi alapanyag és feldolgozás), illetve vendéglátóhelyek minőségbiztosítása (élelmiszer-biztonsága) és a kapcsolódó védjegy program működtetése, valamint a védjegy alapján az értékesítési előnyt szolgáló kommunikációs akciók megvalósítása. Az élelmiszer alapú Balatoni helyi termék védjegy rendszer működtetése szakmai szervezetekkel együttműködve az Éltető Balaton-felvidékért Egyesület által bevezetett rendszer adaptálása, kiterjesztése a Balaton térsége egészére. A kialakítandó eredetvédelmi rendszer során elsősorban a lokális kötődés és elismertség

hangsúlyozására kell törekedni, nem célszerű helyettesíteni a már meglévő általános minőséget igazoló védjegyeket.

- helyi értékesítés szervezése: helyi piacok kialakításának támogatása, helyi (mobil) értékesítési pontok működtetése, illetve helyi termékeknek az előállítás helyén történő kínálatának és értékesítésének ösztönzése: pl. borházak fejlesztése, gazdaudvar, falusi vendégasztal létesítése, bemutató gazdaságok létesítése, fejlesztése.

4.3 Szőlészet és borászat fejlesztése

A Balatoni borrhéj Magyarországon hét borrhéjének egyike. A régiót hat borvidék alkotja: a Badacsonyi, a Balatonboglári, a Balaton-felvidéki, Balatonfüred–Csopak, a Nagy-Somlói és a Zalai. Borvidékei a Balaton körül sorakoznak, ezek a területek a 19. században egységes borvidéket képeztek. Balaton térség egyik egyedi márkája a történelmi borvidékeken megtermelt szőlő és előállított bor, mely kapcsán törekedni kell az eredetiség és a minőség védelmére, ami mindenféleképpen hozzájárul a balatoni bor presztízsének emeléséhez. A fejlesztések során építeni kell a meglévő kezdeményezésekre, a történelmi borvidékek programjaira és kínálatára, a borutak szervezése, illetve Balatoni Kör céljaira. A Balaton bor értékesítését nemcsak hazai, hanem nemzetközi viszonylatban is elő kell segíteni. Az alábbi tevékenységek megvalósítása javasolt

- Érdékvédelmi tevékenység a helyi borok, ételek és alapanyagok előtérbe állításával, az adminisztratív megosztottság csökkentése, tevékenységek összehangolása.
- Balatoni bor tudatosan egységes arculatának építése, egységes logóval.
- Rendezvények szervezése a balatoni bor reklámozására.
- Helyi termelőknél, borosgazdáknál lévő helyben történő borfogyasztás infrastrukturális feltételeinek javítása (pl. vendéglátás fejlesztése, higiénia beruházások, elérhetőséget javító útfejlesztések).
- Szükséges figyelemmel kísérni az elégséges tápanyagpótlást.

4.4 Halgazdálkodás fejlesztése

Balaton egyik speciális terméke a helyben halászott hal, mely kapcsán – a környezeti fenntarthatóság és az országon belüli sajátos szervezeti viszonyok szempontjait figyelembe véve - javítani kell a balatoni halgazdálkodás feltételrendszerét, a Balaton menti halastavakkal való együttműködésre és ösztönözni kell a halfogyasztást nemcsak a Balaton térségében, hanem országos szinten is. A Balaton térségében napjainkban probléma, hogy a balatoni halászat megszüntetésével vendéglátóhelyen szinte lehetetlen Balatonba fogott halhoz jutni az adminisztratív, értékesítési és mennyiségi problémák miatt. Amennyiben hosszú távon a Balaton a horgászoké marad, akkor tartósan be kell rendezkedni a helyi őshonos halaknak a környező halastavakban való tenyésztésére, illetve a helyi fogyasztásban való felhasználására.

A halászat kapcsán fő cél a fenntarthatósági és horgászati szempontokat szem előtt tartó halászati tevékenység versenyképességének javítása, fenntartható környezethez való illesztése és a halfogyasztás, helyben történő értékesítés ösztönzése

Prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre:

Gazdálkodók, élelmiszer előállító vállalkozások, kézműves vállalkozók, helyi terméket előállító vállalkozások, egyéni vállalkozók, piacot szervező egyesületek, önkormányzatok, Helyi Leader

Egyesületek Balatoni borászok, érdekvédelmi szervezetek halászlé ágazatban tevékenykedő gazdasági társaságok, balatoni Leader csoportok.

Balaton Fejlesztési Tanács saját felelősségébe tartozó beavatkozások

- Mezőgazdasági termelés és értékesítés ösztönzése
- Mezőgazdasági termékek helyi feldolgozása és minőségi élelmiszerfogyasztás, vendéglátás és helyi termék értékesítés ösztönzése
- Szőlészet és borászat fejlesztése

5. Társadalmi megújulás

A társadalom harmonikus fejlődésének záloga a dinamikusan működő gazdaság mellett a térségben élő közösségek folyamatos megújulása - „Megújuló balatoni közösségek!”

Célok

Balatoni közösségek megújulása érdekében egészséges, környezettudatos életmód folytatását ösztönző és közösségfejlesztő programok szervezése.

Közösségfejlesztő programok a térség elhanyagolt, többnyire idősek által tulajdonolt ingatlanjainak, üdülőinek a felújítására és hasznosítására.

Balaton térségben élők és üdülők biztonság-érzetének megőrzése érdekében elsősorban közösségi alapon szervezett közbiztonsági programok megvalósítása.

Eredményességi kritériumok⁷

Mutató megnevezése	Bázisérték (2012)	Célérték (2022)	Adatforrás
Civil szervezetek száma	3.701	növekedés	KSH
Vagyon elleni bűncselekmények száma	8.545	csökkenés	KSH
Személyi sérüléssel közlekedési balesetek száma	557	csökkenés	KSH
Vízi balesetek száma		csökkenés	KSH

Intézkedések

5.1 Egészséges életmód iránti elköteleződés

Az egészséges emberek nem csak hosszabb ideig élnek, kevesebbet betegeskednek és jobban dolgoznak, de kiegyensúlyozott közösségben élve boldogabbak is lesznek. Az egészséges életmód iránti elköteleződés pedig hozzájárul a természetes és természet-közeli környezet megőrzéséhez, ezáltal a térség megújító erejének fenntartásához. A térség valamennyi lakójára szükség van ennek eléréséhez, az egyénektől a vállalkozásokig, a köztisztviselőktől a civil szervezetekig.

Az egészséges életmód széleskörű elterjesztését az alábbi területeken javasolt ösztönözni: táplálkozás, természetes környezet - vegyszermentes mindennapok, testmozgás, mentális egészség, szellemi

⁷A dokumentumban tervezett eredmény indikátorok bázis értékei meghatározása folyamatban, az indikátorok legkésőbb a program elfogadását követő egy éven belül kerülnek meghatározásra.

megújulás. A fenti célok elérése érdekében egészségfejlesztési programok szervezése és megvalósítása javasolt.

5.2 A helyi társadalom kulturális és területi identitásának növelése

A helyi társadalom identitástudatának fejlesztése az egészséges társadalom kialakításáért és a Balaton sikeres turisztikai desztinációként és élettérként való azonosítás feltételeként szükséges a civil közösségek közösségszervező és kulturális tevékenységének megerősítése. Ehhez kapcsolódóan az alábbiak megvalósítása javasolt

- Balatoni Civil Szervezetek Szövetsége kapacitásainak erősítése, tevékenységének támogatása.
- Balatoni Civil Alap felállítása és működtetése az életképes civil kezdeményezések ösztönzésére.
- A térséggel foglalkozó infokommunikációs műhelyek létrehozása, tevékenységének támogatása, a térségi média szerepének erősítése.
- A térségi kulturális hagyományok erősítése, a régió turisztikai vonzerejének növelése, közösségi rendezvények szervezése.
- A térség kulturális szerepének erősítése, valamint országos, és nemzetközi kulturális palettán való pozicionálása.
- Tanórán kívüli a tanórai nevelést kiegészítő nem formális, informális tanulási alkalmak (táborok, tematikus hetek stb.) megvalósítása.
- A térségen belül közösségi együttműködések erősítése érdekében idegen nyelvtanulás ösztönzése, különösen az idősebb lakosság körében (pl. magyar lakosoknak idegen nyelvismeret, külföldi ingatlan tulajdonosoknak magyar nyelvismeret tanítása).
- A természeti, örökség értékek megismertetése a helyi lakossággal, természet- és örökségvédelemmel kapcsolatos információk terjesztése és közös értékvédelmi akciók szervezése.

5.3 Közösségfejlesztés és foglalkoztatás az elhanyagolt ingatlanok hasznosítására

A Balaton térségében egyre több használaton kívül ingatlan lesz, illetve az idős emberek már sok esetben nem képesek rendben tartani nyaralójukat, kis házukat. Ezért szükséges a használaton kívüli ingatlanok életre keltése és felújítás utáni tartós használata. Ezen célok egy aktív szervezési munkával és a Balaton térségére sajátos támogatásokkal összeegyeztethetők a helyi foglalkoztatás fejlesztésével és fiatalok térségben maradásának, vagy térségbe való költözésének ösztönzésével.

A közösségi együttműködést segíthetik azok a programok, melyek egyszerre építenek a térség kihasználatlan értékekre, a szabad, tartósan munkát keresőkre, vagy azon üres, alig használt ingatlanokra, melyek fenntartását már egyre kevésbé tudják vállalni az idős, gyakran a Balatontól távol élő tulajdonosok. Egy közösségi foglalkoztatási program megfelelő szervezeti keretet kínálna egyes ingatlanok rendben tételére, illetve minimális színvonalú felújítására, hogy aztán ezen ingatlanokat alacsonyabb áron pl. fiataloknak, vagy kiskeresetűeknek alkalmanként, vagy hosszú távú használatra bérbe lehessen adni. Ezen felújítások a konkrét munka mellett lehetőséget adnának képzési, egyéb közösségfejlesztési programok szervezésére, illetve generációk találkozására is. Minden ilyen, vagy hasonló célú program, pl. „Nagyapám háza” program⁸ hozzájárul a helyi értékek megőrzéséhez és a közösségi összefogás, balatoni identitás erősítéséhez. A program sikere érdekében szükséges egy

⁸<http://www.mnvh.eu/hirek/788/20121110/oriasi-siker-nepi-epiteszeti-kultura-megorzesenek-mintaprogramja>

vagyonkezelő, szervező társaság felállítása, illetve a foglalkoztatási programok indítása. A sikeres megvalósítás záloga a humán erőforrás fejlesztése, így az ingatlangazdálkodáshoz, építőiparhoz szükséges szakképzési programok indításának támogatása a térségben.

5.4 Személy és vagyon biztonsági programok

A térségen belüli együttműködések, illetve közösségfejlesztési programok hozzájárulhatnak az egymás iránti bizalom növeléséhez. A Balaton térségben lakók közti kölcsönös bizalom erősítése fontos a jó közbiztonság szempontjából, aminek megléte a sikeres turisztikai desztinációk egyik feltétele. Mindezek mellett a közbiztonság javításához a közösségi alapon szervezett helyi védelem (pl. Polgárőrség), illetve a modern technikai eszközök (pl. térfigyelők) alkalmazását is bővíteni lehet. Ezen eszközök, nem csak a vagyonvédelmi, hanem pl. a Balaton vízének megfigyelése esetén életmentő célt is szolgálhatnak. A Balaton térség biztonságát nagymértékben javítja az elsősorban tóhoz kötődő biztonsági tevékenységek magas színvonalú ellátása, így a vízimentési feladatok, vagy a vihar-előrejelzés, ami a vészhelyzetekre való felkészülést segíti.

A vízi mentés részeként szükséges

- a Balaton vízfelületén, illetve parti részein tartózkodók számára a mentés-, elsősegélynyújtás-, sürgősségi ellátás-, felkutatás-, valamint a kapcsolódó prevenciók tevékenység és szervezési feladatok ellátásának magas szintű megvalósítása.
- a vízi balesetek kapcsán a sürgősségi ellátás fejlesztése vízen történő ellátás megkezdése érdekében és a keleti medencében működő EMESE program folytatása (két sürgősségi mentőhajó üzembe állítása).

A vészhelyzetekre való felkészülés érdekében szükséges az időjárási jelenségek, a vízminőség változásából fakadó veszélyek, a prognosztizálható veszélyhelyzetek, valamint a haváriák következményeinek érzékelése (monitorozását), feldolgozását, valamint a térségek, települések és személyek tájékoztatása. A katasztrófa-védelem munkájának támogatása érdekében szükséges olyan fejlesztések, beruházások megvalósítása, mely a természeti akadályok ellenére biztosítja a hozzáférést a potenciális veszélyhelyzetben lévő területekhez.

Prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre

Önkormányzatok, közművelődési intézmények, közösségi színterek, civil szervezetek, egészségfejlesztési tartalmú szolgáltatásban érintett vállalkozások, szolgáltatók regionális vagyonhasznosító szervezet felállítása az ingatlanok kezelésére és a program szervezésére, mentőszolgálatok, katasztrófavédelem, önkormányzatok, rendőrség, vízimentők

Balaton Fejlesztési Tanács saját felelősségébe tartozó beavatkozások

- A helyi társadalom kulturális és területi identitásának növelése (civil közösségek fejlesztése és szervezése)
- Egészséges életmód iránti elköteleződés
- Közösségfejlesztés és foglalkoztatás az elhanyagolt ingatlanok hasznosítására
- Személy és vagyon biztonsági programok

6. Környezet-fejlesztés

A táj fenntartható módon való használata az eltérő területi adottságok figyelembe vételével, a biodiverzitás megőrzése, a környezetszennyezés mérséklése és a környezet terhelésének a térség fenntartható fejlődését biztosító keretek közé szervezése a települések építészeti színvonalának növelése – „Egészséges környezet, tiszta Balaton!”

A természet megőrzése nem öncélú, hanem a régió vonzereje fenntartásának, a fejlődésének záloga, mivel a természeti értékeknek komoly gazdasági, turisztikai és marketing értéke is van. – „Természetes Balaton!”

Célok

Természeti környezet, táji értékek védelme, mely a régió vonzerejének, fejlődésének záloga.

„Fenntartható Balaton” A klímaváltozásra való felkészülés illetve a változásokra való alkalmazkodás (mivel ez alapvetően határozza meg a turizmus, mezőgazdaság, a halászat és nem utolsósorban a térségi migrációs folyamatokat.)

A Balaton vízmennyiség- és vízminőség védelmét szolgáló programok folytatása szennyvízkezelési, csapadékvíz-elvezetési programok folytatása; a Kis-Balaton tározóként történő figyelembevétele (a megfelelő vízmennyiség rendelkezésre állása érdekében).

A szélsőséges éghajlatváltozás következményeire való felkészülés, pl. víz-monitoring és vízlefolyást és visszatartást kezelő rendszerek fejlesztése.

A Nemzeti Parkban és a természet és környezetvédelmi civil szervezetekben meglévő szellemi potenciálok hasznosítása, illetve a Nemzeti Park koordináló szerepének növelése a táj fejlesztésében.

A nemzeti parkban, azon belül a Kis-Balaton területén megkezdett élőhely-védelmi program folytatása és a Hévízi tó vízminőség védelmének nyomon követése.

A természetvédelmi vonatkozású tervekben (a természetvédelmi kezelési tervben, a Natura 2000 fenntartási tervben illetve a Balaton nádas-rendeletben) foglaltak érvényesítése, az egyedi tájértékek és a fasorok védelme.

A közönség számára tóparthoz való hozzáférés tereinek bővítése érdekében a part-rehabilitációs program megvalósítása.

Az épített örökség értékek védelme mellett, az építészeti minőség és települési arculati elemek fokozott javítása.

Az agglomerálódó térségek sajátos területhasználati konfliktusainak eredményes kezelése, a speciálisan a BKÜ térségére vonatkozó szabályozások következetes érvényesítése az ágazati és a helyi (települési szintű) szabályozásoknál.

Környezettudatos megoldások ösztönzése az épületek energia- és vízfelhasználásában, illetve közlekedésben a zaj, por szennyezések mérséklése érdekében is, az egészségre ártalmatlan beltéri levegő biztosítására való törekvés (egészségre ártalmatlan épületszigetelő anyagok, fal- és padlóburkolatok, épületanyagok használata).

A hulladékgazdálkodási rendszerek továbbfejlesztése, a közüzemi szolgáltatás körébe tartozó települési hulladékok rendszeres elszállításának fejlesztése.

A kitermelt, illetve használt termál és gyógyvizek hőjének pl. hőcserélő útján történő hasznosítása.

Eredményességi kritériumok⁹

Mutató megnevezése	Bázisérték (2013)	Célérték (2022)	Adatforrás
Balaton vízminőségének állapota	Eutróf (kiváló) Oldott nitrogén/foszfor 5-10 qg/l a-klorofil 6-8 mg/l	javuló értékek	Zöldhatóság (Közép-, Nyugat-, Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi Felügyelőségek)
Településkép vonzereje		növekvő elégedettség	egyedi felmérés

Intézkedések

A Balaton kiemelkedő természeti-, táji és kulturális értékeinek megőrzése a jelen és a jövő generációk számára megköveteli a táji-, természeti-, környezeti problémák kezelését. A táji-, természeti környezet, illetve az ahhoz igazodva kialakult, abba harmonikusan illeszkedő gazdálkodási és településrendszer, valamint a tájformáló, tájképi értékű településkép a kulturális értékek együttesével pótolhatatlan és a jövő számára megőrzendő rendszert alkot, amelyeknek védelme, értékeik kibontakoztatása, fenntartható fejlesztése elengedhetetlen.

6.1. Vízpart-rehabilitáció

A Balaton mentén, részben a Natura 2000 területeken parti sávban a természetes környezet visszaállítása a Balaton vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek alapján. A part menti településeken törekedni kell arra, hogy a belterületi terület-felhasználási szerkezetben a zöldfelületek megmaradjanak. A vízpart-rehabilitációs tervekben előírt terület-felhasználási változtatások ütemezett megvalósításával növelni kell a látogatók és a helyi lakosok számára a Balatonhoz, mint tóparthoz való hozzáférést biztosító tereket. A hozzáférés megoldásával párhuzamosan az illegális betöltések elbontásáról, illetve a nádist feldaraboló illegális bejárók megszüntetéséről is gondoskodni kell. Ez igényli az épített környezet kisebb mérvű átalakítását is.

Vízminőség megőrzés

A Balaton térség egyedi vonzereje a Balaton, mint Közép-Európa legnagyobb édesvízi tava és a tavat körülvevő természeti és táji környezet. Az embereknek a Balaton térségéhez való viszonyát alapvetően határozza meg a Balaton, mint vízfelület és a táji, beleértve a természeti és ember által alkotott épített környezet minősége. A vízmennyiség és vízminőség változásának folyamatos figyelemmel kísérésével tudományos igényű kiértékelésekre alapozva kell folytatni a vízminőség javítását és a kiegyensúlyozott vízmennyiség biztosítását szolgáló intézkedések megvalósítását (pl. szennyvízkezelés, csapadékvíz-elvezető rendszerek megvalósítása, a szennyvízcsatornára történő rákötési kötelezettség érvényesítése, a vízfolyások szabályozása), miközben biztosítani kell a biodiverzitás megőrzését. A szürkevíz vagy csapadékvíz hasznosítását a közegészségügyi szempontok figyelembevételével kell megvalósítani.

⁹A dokumentumban tervezett eredmény indikátorok bázis értékei meghatározása folyamatban, az indikátorok legkésőbb a program elfogadását követő egy éven belül kerülnek meghatározásra.

6.2 Balaton és térsége vízgazdálkodásához kapcsolódó fejlesztések

A Víz Keretirányelv előírásai szerint minden víztestre vízminőségi célállapot lett megállapítva. Ezek a célkitűzések a „jó állapot” vagy a „jó ökológiai potenciál” célkitűzések, melyek tartalmát külön jogszabályok állapítják meg. E célkitűzések eléréséhez hozzájárulnak a különböző fejlesztési, vízgazdálkodási, vízvédelmi, természetvédelmi, jóléti beruházások, mely intézkedések hatásait előzetesen meg kell határozni és a vízminőség javulásával kapcsolatba hozható eredményindikátorként feltüntetni.

A Balaton és a kapcsolódó vízfolyások minőségének védelme és a biztonságos vízkormányzás feltételeinek megteremtése kiemelt cél a Balaton térségében.

Az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásai mérséklése érdekében sürgető feladat az aszálykezelés (víz visszatartás, öntözésfejlesztés) térségileg összehangolt megoldása és az árvizek kártételei elleni védelem fejlesztése. Ennek részeként a települési csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítése és folyamatos karbantartásuk, a medrek jó karban tartása, a záportározás megoldása egyaránt feladat.

A szélsőségek hatásainak mérséklése csak a vízszintszabályozás eszközrendszere (zsilip felújítás, Sió vízszállító képességének növelése a belvízi kockázat egyidejű csökkentésével) és a háttér infrastruktúra együttes fejlesztése révén lehetséges. Mindkét célt együttesen szolgálhatja a Kis-Balaton tározó komplex vízhasznosítása, összhangban a természetvédelmi értékek megőrzésével.

A sérülékeny földtani környezetben lévő, üzemelő ivóvízbázisok megóvása, ennek érdekében az illegális hulladéklerakók felszámolása, új szennyező források keletkezésének megakadályozása kiemelt feladat. Mivel a tervezett nagymértékű karsztvíz kivételek jelentős hatást fognak gyakorolni a térség felszín alatti vízkészleteire, indokolt a változások fokozott monitoringozása a Vízgyűjtő-gazdálkodási terv és a készülő Nemzeti Víz Stratégiában rögzített célkitűzések érvényre juttatása érdekében.

A vízellátás terén cél, a nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésének gazdaságosságára törekedni, pl. helyi víz visszatartással, szürkevíz hasznosítással (locsoló, takarító, WC-öblítő, stb. célra). Szennyvízelvezetés és -kezelés terén cél, hogy a nem csatornázott településeknek és a már csatornázott településeknek a teljes körű közcsonnás szennyvízelvezetése és annak szennyvíztisztító telepen, vagy egyedi rendszerek keretében történő tisztítása illetve a rákötési kötelezettség érvényesítése mielőbb megvalósuljon. Emellett nem lehet figyelmen kívül hagyni a várhatóan hosszabb távig csatornahálózatra rá nem csatlakoztatható településrészeket, ahol szabályozott körülmények között a szakszerű egyedi szennyvízkezelés megoldását engedélyezve a helyi veszélyeztetés kockázatát csökkenteni kell.

A térség egésze számára kiemelkedő jelentőségűek Balaton és térsége vízgazdálkodásához szorosan kapcsolódó víziközmű, vízbázisvédelmi és szennyvízelvezetési fejlesztésekkel kapcsolatos programok, melyek megvalósításának folytatása a program része.

A táj védelmében kiemelkedő szerepet töltött be a Balaton-Felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság. A nemzeti park, a régió egyik "védjegye", amely nem egyszerűen szép táj, hanem a különleges természeti értékekre utal, amelyek megőrzése kiemelkedő jelentőségű. A tó és környezete természetességének megőrzéséhez folytatni kell többek között a nemzeti parkon belül a Kis-Balaton területén megkezdett élőhely-védelmi programokat. Fokozottan figyelni kell a Hévízi tó vízminőségének védelmére. Továbbá a Balatonhoz kapcsolódóan szükséges megvalósítani Sió-csatorna felújítását – természetvédelmi célú beavatkozásokat, meder-rehabilitációt összhangban a Tolna megyében tervezett fejlesztésekkel.

6.3 Egységes környezeti és vízügyi megfigyelő-, tájékoztatósi és döntéstámogató rendszer kialakítása, Balaton-kutatások ösztönzése

A Balaton vízkészlet gazdálkodásának közvetlen eszköze a tó vízszintszabályozása. Cél az üzemi vízszintszabályozás terén a nyári időszakban a lehető legstabilabb és kiszámítható vízállás biztosítása. Ez a szabályozási szint növelésére is kiterjedhet, a déli part veszélyeztetett településeinek megfelelő

védelmének megoldásával egyidejűleg. Fel kell készülni a térségben az utóbbi évtizedben regisztrált szélsőséges éghajlati, vízháztartási jelenségek következményeinek kezelésére. Olyan monitoring rendszer működtetése szükséges, amely alkalmas az éghajlati, vízszintbeli változások nyomon követésére. Cél, hogy a tó életében ciklikusnak tekinthető rövid távú változások megkülönböztethetők legyenek a hosszútávon jelentkező, trend-szerű változásoktól.

A Balaton-felvidéken feltárható karsztvíz a Balaton északi térsége vízellátásának alapját képezi. Itt a nyílt karsztos vagy alig fedett karsztos területek aránya kiemelten nagy, ez okozza a terület érzékenységét. A sérülékeny földtani környezetben lévő, üzemelő ivóvízbázisok megóvása, ennek érdekében az illegális hulladéklerakók felszámolása, új szennyezőforrások keletkezésének megakadályozása kiemelt feladat. Mivel a tervezett nagymértékű karsztvíz kivételek jelentős hatást fognak gyakorolni a térség felszín alatti vízkészleteire, indokolt a változások monitoringozása a Nemzeti Víz Stratégia tervezésében rögzített célkitűzések érvényre juttatása érdekében.

A déli part rétegvizei kevésbé sérülékenyek, ott a nagyobb állóvizek illetve vizenyős területek vízminőségének megóvása a cél. A Nagy-Berek és a Kis-Balaton ökoszisztémáinak, vizes élőhelyeinek megóvása a Balaton térség természetvédelmi céljai között is különös hangsúlyt kell, hogy kapjon egyrészt a helyi ökoszisztémák megőrzése érdekében, másrészt a Balatonnal fennálló közvetlen kapcsolat miatt.

A Balaton esetén kiemelt feladat a meder karbantartása, veszélymentesítése, a jelentős mederhasználati díj ellenében elvárt szolgáltatások, így a folyamatos kotrás ellátása, támogatása. A kikötők és strandok kotrása a mindenkori üzemeltető feladata. A Balaton vízszintjének emeléséhez szükséges a déli parton az épített értékek megőrzését szolgáló védelmi intézkedések megvalósítása, a beépítések rendezése valamint elengedhetetlen a zsilipek felújítása és a Sió vízszállító képességének növelése.

Táji, településkép fejlesztése

6.4 Települési környezet minőségének javítása

Szükséges a települések szerkezetének az életminőség javítását is szolgáló további fejlesztése részben

- a fenti zöld infrastruktúra rendszerek hálózatba szervezése,
- a fejlesztéseknek a beépítésre szánt területeken való koncentrálása (a beépítések tájban való kiterjedésének korlátozásával),
- a hiányzó - és a kiemelt térségi területrendezési tervben is előírányzott – települési elkerülő szakaszok megvalósítása, illetve
- az intelligens közlekedési rendszerek működtetése által.

Turizmus versenyképességének és a helyi lakosság igényeinek javítása érdekében szükséges a leromlott, igénytelen települési területek megújítása, a települési zöldfelületek fejlesztése és a közlekedés biztonságának javítása.

Ennek érdekében meg kell valósítani

- A településkép javítását és ezen belül közösségi terek létesítését, a települések arculatának fejlesztését, épületek megjelenési formájának javítását összhangban a helyi építési szabállyal és településarculati, tájésztétikai előírásokkal. A fejlesztéseknek a helyi és környezetbarát építőanyagok felhasználását, a műemléki épített értékek, műemléki jelentőségű területek és környezettük felújítását is kell ösztönözniük, együttműködve egy műemléki kataszter felülvizsgálata során az ingatlanok tulajdonosaival.
- Balaton térségben kiemelt, tartósan állami tulajdonú épített örökségértékek további megújítását, lehetőség szerint oly módon, hogy növelje az adott létesítmény turisztikai vonzerejét (pl.

keszthelyi Festetics kastély, fenékpusztai történeti emlékhely komplex rehabilitációja és a Tihanyi félszigeten, Somogyvár, Dörgicse településeken) Törekedni kell a korabeli gazdálkodó, fürdőző, kulturális Balatoni élet hagyományainak megőrzésére és kreatív eszközökkel történő bemutatására.

- Az agglomerálódó térségek, település együttesek területére vonatkozóan a terület- illetve településrendezési tervek szabályozási tartalmának magába kell foglalni azokat a szabályozási elemeket, amelyek a beépítésre szánt területek összenövését megakadályozzák. Az új beépítések ne lehetetlenítsék el a műszakilag igénybe vett területeket elválasztó, tagoló ökológiai hálózatok, biológiailag aktív felületek megtartását. Előnyben kell részesíteni a barnamezők újrashasznosítását az új terület igénybevételekkel szemben.
- Az átmenő közlekedési forgalomból eredő környezetszennyezés és balesetveszély mérséklését, az érintett településeken levegőszennyezést és zajterhelést mérő állomások felállítását, tranzit forgalom elterelését szolgáló közlekedéstechnikai berendezések létesítését, a településen belüli gyalogos és kerékpáros forgalom előnyben részesítését és biztonságos feltételeinek kialakítását, valamint a kerékpáros útvonalak hosszának növelését. Ehhez kapcsolódóan kiemelt feladat a vasúti átjárók biztonságossá tétele és kerékpárosok számára is átjárható kialakítása (pl. a labirintkorklát hosszú, utánfutós, csomagokkal megrakott kerékpárosok számára átjárhatatlan). A kerékpáros közlekedés további térnyerése érdekében fontos cél a biztonságos és felhasználóbarát kerékpár parkoló és tároló helyek számának növelése (intézményeknél, szolgáltató helyeken, strandokon, stb.), vasúti- és buszpályaudvarokon B+R parkolók kialakításának támogatása, illetve a kerékpárosok számára akadálymentesített közlekedési felületek kialakítása.
- A balatoni magaspартokhoz (Balatonfűzfő, Balatonkenese, Balatonvilágos, Balatonfőkajár, Tihany, Balatonszárszó, Balatonföldvár, Fonyód) szorosan kapcsolódó felszínmozgások környezeti kockázatot jelentő, valamint településeket és az infrastruktúrát veszélyeztető hatásait mérséklő, kivedő beavatkozások megvalósítását.

El kell érni a Balaton térség rendezési tervét és egyéb jogszabályokat figyelmen kívül hagyó beruházások, építkezések leállítását és az eredeti állapot visszaállítását.

A potenciálisan építéssel vagy művelési ág váltásával járó tevékenységeknek meg kell felelniük a Balaton-törvény előírásainak. Tihany Európa Diplomás területén pedig szükséges a támogatott projektek megfelelőségének előzetes vizsgálata az Európai Diploma elvei szempontjából. A Balaton-felvidék világörökség-várományos helyszínein ugyanez javasolt.

A települési arculat kedvező irányú változtatásához hatékonyan járulhatnak hozzá minőségi követelmények teljesítését befolyásoló és ellenőrző térségi és helyi településrendezési és építészeti tervtanácsok, valamint a jó példákat és jó gyakorlatokat népszerűsítő képzések és kiadványok. Az új építések átgondolt szabályozásán túl a településkép alakításában kiemelkedő szerepe van a közterületek szabályozásának is, amely a közterületi reklámok elhelyezésének szabályozását is magában foglalja. A térség egyetemeivel együttműködve fel kell tárni és helyi szinten védeni kell azokat az épületeket és építményeket, amelyek a Balaton térségére jellemző építészeti karaktert hordoznak.

A térségben össze kell hangolni azon ásványi anyag kitermelési és szállítási igényeket a táji, természeti és környezeti szempontokkal, melyek jelentős infrastrukturális fejlesztésekhez, továbbá a műemléki védettségű épületek felújításához szükségesek.

A légszennyezés mérésére javasolt pollen monitoring és előrejelzési rendszer kiépítése és működtetése.

6.5 Biodiverzitás és természeti rendszerek fenntartása

Cél a természeti és táji környezet megőrzése, a biodiverzitás fokozása, hogy megmaradjon a turisták és helyi lakosok számára vonzó természetes környezet. Az alábbi beavatkozások támogatása javasolt:

- Táji diverzitás, ökoszisztéma szolgáltatások fenntartása és a degradált ökoszisztémák helyreállítása.
- Idegenhonos inváziós fajok állományának visszaszorítása, betelepülésének megakadályozása.
- Klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás elősegítése és a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése.
- A jelentős puffer-kapacitással rendelkező erdők kiterjedésének növelése, amely kedvezően járul hozzá a környezeti érzékeny térség stabilitásához. Az erdők ökológiai hálózati szerepe is kihasználható tervszerű erdőszítéssel megerősíthető a Balaton-felvidék és a Bakony erdőtümbjei közötti, valamint a maradék természetes parti élőhelyek és a háttérterületek közötti kapcsolat). Mivel az erdőszítés konkurenciát jelenthet egyes hagyományos művelési ágaknak (szőlők, gyepek, agrár-erdészeti maradványterületek) és természetközeli élőhelyeknek (sziklagyepek), a körültekintő megvalósítása elsődleges.

Erőforrás hatékony gazdálkodás

6.6 Energiahatékonyság javítása és kapcsolódóan megújuló energia használat terjesztése

A beavatkozások célja a fenntartható fejlődés elősegítése az energiahatékonyság növelésével, illetve a megújuló energiák alkalmazásával. A környezettudatosság fontos eleme az energiatudatosság beépülése a mindennapi életbe, mely kapcsán törekedni kell továbbra is az épületállomány energiatakarékosságot szolgáló felújítására, valamint a működtetésére.

A megújuló erőforrások fűtési és hűtési célú hasznosításának elterjedését, ezen belül is napelemek, napkollektorok, illetve kisebb biomassza fűtőművek létesítését, földhő hasznosítását csak lokális szinten, a fogyasztási helyhez kapcsolódóan célszerű támogatni, a nagyobb naperőművek létesítése legfeljebb a Balaton déli területein, a Somogyi-dombságon képzelhető el.

A termálvizek esetén törekedni kell a több célú hasznosításra, pl. a jóléti, fürdési, gyógyászati szolgáltatásokon túl a hulladékvizek, és így a hulladékenergia fűtési célú felhasználására.

Továbbá javasolt ösztönözni a siófoki és tapolcai távhőszolgáltatás után a keszthelyi és balatonfüredi távhő rendszer korszerűsítését, megújuló energiára (biomassza, geotermikus) való áttérés támogatását, illetve a hulladékok energetikai célú hasznosítását (pl. Marcaliban műanyaggal működő degradációs kiserőmű létesítése).

6.7 Elektromos közlekedés balatoni pilot-projektjei

A fenntartható fejlődés elősegítése mára lehetségessé vált a megújuló energiaforrások alkalmazásával történő elektromos közlekedési megoldások elterjesztése során. A Balaton térségben különösen fontos, tekintettel a nyári zsúfolt közlekedési időszakokra és az egyéni közlekedésből következő magasabb széndioxid kibocsátásra és egyéb légszennyezésre az elektromos meghajtású járművek széles körű elterjesztése. Ennek érdekében az alábbiak megvalósítása szükséges.

- elektromos jármű töltőhálózat létesítésének támogatása elsősorban közösségi, illetve egyéni közlekedési célra.
- kerékpáros e-bike töltőpontok létesítése.
- zéró emissziós hajózást kiszolgáló töltőpontok létesítése.

- intelligens áramellátó hálózat fejlesztésének támogatása.

Prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre

Települési önkormányzatok, önkormányzati társulások, közművelődési intézmények, közösségi színterek, Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, vízügyi igazgatóságok, MTA Ökológiai Kutatóközpont - Balatoni Limnológiai Intézet, Balatoni Integrációs Nonprofit Kft, Magyar Közút NKft, természetvédelemmel foglalkozó nonprofit szervezetek, KKV-k, távhőszolgáltatók, lakosság, Balatoni Hajózási Zrt, közösségi közlekedést szervező vállalkozások, elektromos közlekedési rendszert működtető társaságok

Balaton Fejlesztési Tanács saját felelősségébe tartozó beavatkozások

Vízminőség javítása

- Balaton vízkormányzás támogatására egységes megfigyelő-, tájékoztatási és döntéstámogató rendszer kialakítása, Balaton-kutatások ösztönzése

Táji, településkép fejlesztése

- Vízpart rehabilitáció
- Települési környezet minőségének javítása

Erőforrás hatékony gazdálkodás

- Elektromos közlekedés balatoni pilot-projektjei, helyi közlekedési lehetőségek

7. Közlekedés-fejlesztés

Környezetbarát és a változó igényekre rugalmasan reagálni képes, erőforrás hatékony közlekedési rendszer működtetése a Balaton térségében – „Elérhető Balaton”

Cél

A Balaton Közlekedési Szövetség részeként a különböző közlekedési módú közösségi közlekedési rendszerek összehangolása és a rugalmas igénybevételhez alkalmazkodó működésük szervezése.

Sármelléki repülőtér (Hévíz-Balaton Airport) fenntartható működtetése közösségi szerepvállalással.

Közúti közlekedési szűk keresztmetszetek oldása.

Vasúti közlekedési villamosítása az északi part mentén, illetve a déli part mentén a vasúti közlekedés kétnyomtávúvá fejlesztése és az áteresztő képesség javítása.

Környezetkímélő, villamos-energia meghajtáson alapuló közlekedési módok fejlesztése (pl. északi part menti vasútvonal villamosítása, Hévíz-Keszthely kötőtpályás közlekedés fejlesztése, egyéb elektromos közlekedési eszközök használatának elterjesztése).

Eredményességi kritériumok¹⁰

Mutató megnevezése	Bázisérték (2013)	Célérték (2022)	Adatforrás
Környezetkímélőbb elérhetőségi módok növekedése a térségben (villamos vasútvonal hossza)		növekedés	MÁV
Balatoni Közlekedési Szövetséghez tartozó szolgáltatók utas száma	0	növekedés	egyedi felmérés a tagok körében
Főváros vasúti elérhetőségi ideje Tapolcáról	kb. 3 óra	csökkenés	egyedi statisztikai felmérés

Intézkedések

7.1 Vasút fejlesztések

A vasúti közlekedés igénybe vételének növelése érdekében törekedni kell a szolgáltatási színvonal minőségének javítására, illetve az utasok számának növelésére. A vasúti fejlesztések során koncentrálni kell az északi vonal fejlesztésére (pl. Balatoni körvasút megteremtése), villamosítására, illetve a transznacionális közlekedési hálózatba is tartozó déli vonal áteresztőképességének növelésére. A Balaton vasúti megközelítésének és körüljárhatóságának fejlesztése részeként az alábbi beruházások valósulhatnak meg a térségben

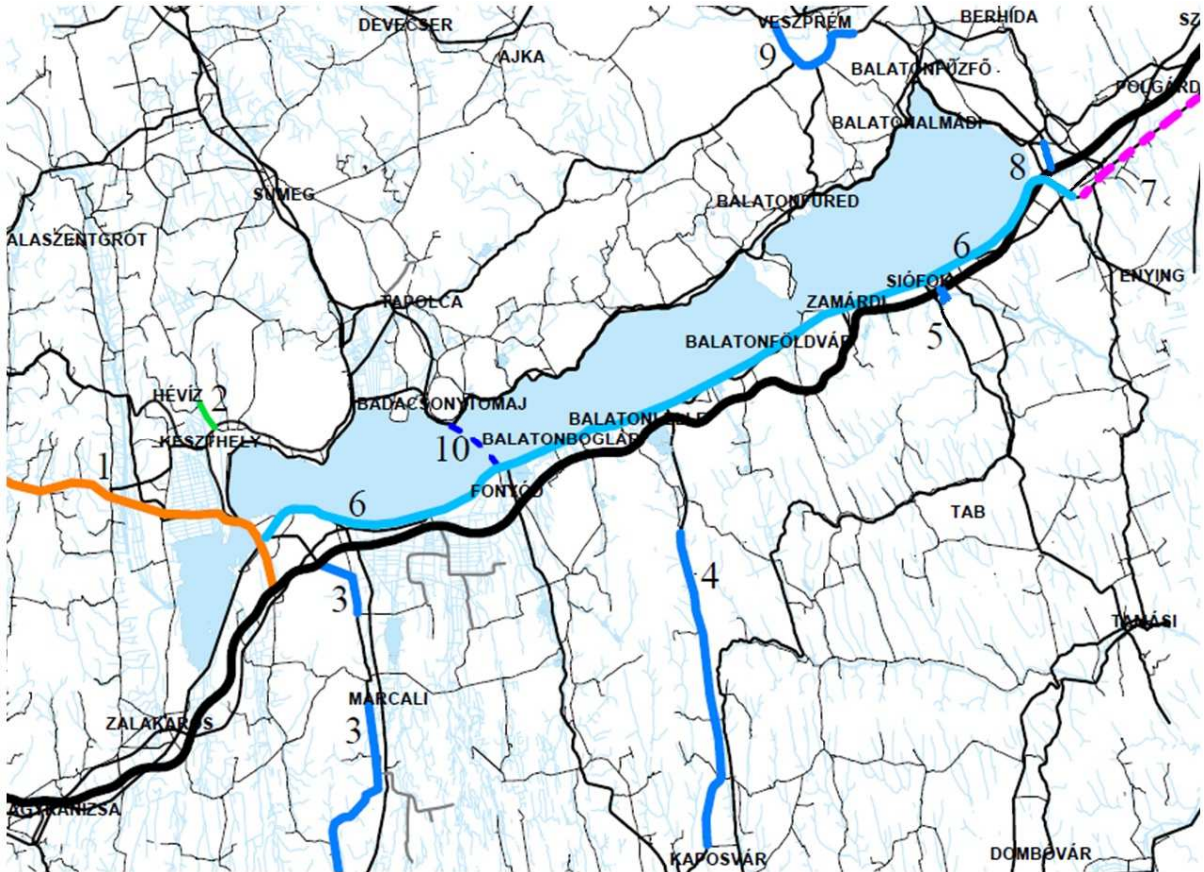
- Szántód-Köröshegy - Balatonszentgyörgy vonalszakasz felújítása (csak forgalomhoz képest indokoltan és a nyomvonalon részlegesen kerül sor kétvágányúsításra) és a 36-os Fonyód-Kaposvár vonal állapotjavítása,
- Lepsény – Szántód-Köröshegy pályafelújítás,
- Elsősorban tervezési munkák készülhetnek el a 26-os Balatonszentgyörgy - Tapolca, 29-es Tapolca - Csajág vasútvonalak rekonstrukciója érdekében, illetve a Hévíz-Keszthely kötőpályás közlekedési rendszer kialakításához,
- Hajmáskér-Balatonfűzfő vonal fejlesztése.

Továbbá a fejlesztésekhez kapcsolódóan megvalósítandó az érintett vasútállomások rekonstrukciója, valamint folytatni kell a korszerű személyvonatok üzembe állítását.

A közlekedési célú fejlesztéseket, különösen az új nyomvonalakat érintő beruházásokat össze kell hangolni a táji, természeti és környezeti értékek védelmének szempontjaival.

¹⁰A dokumentumban tervezett eredmény indikátorok bázis értékei meghatározása folyamatban, az indikátorok legkésőbb a program elfogadását követő egy éven belül kerülnek meghatározásra.

A Nemzeti Közlekedési Stratégiában 2014-2020 tervezett fejlesztések térképi ábrázolása

A térképen szereplő projektek listája

Sor-szám	Közlekedési mód	Tervezett fejlesztések
1	közút	76-M75 főút - Balatonszentgyörgy - Fenékpusztai elkerülő (2x1), M75 gyorsforgalmi út első ütem (kiemelt főútként) Pacsa - Fenékpusztai közötti szakasz (2x2)
2	közút	Keszthely - Hévíz közúti fejlesztés (középtávon nem szerepel a stratégiában)
3	közút	68 sz. főút - 1+700 - 93+300 kmsz. Között burkolat megerősítés
4	közút	67 sz. főút - Somogyaszaló, Mernye, Mernyeszentmiklós, Vadépuszta, Somogybabod elkerülők (2x1), 11,5 t-ás burkolat megerősítése
5	közút	Új főút - Siófok déli tehermentesítő
6	vasút	Lepsény - Balatonszentgyörgy + Balaton projekt II. ütem előkészítés
7	vasút	Székesfehérvár - Lepsény szűk keresztmetszet kiváltás
8	közút	710 sz. főút - M7 . 71. sz. főút között (2x1)
9	közút	8 sz. főút - Veszprém körgyűrű (2x2)
10	vízi	Fonyód - Badacsonyi kompi (középtávon nem szerepel a stratégiában)

7.2 Közúti fejlesztések

Az elmúlt évtizedben az M7-es autópálya, a 8-as út és a 76-os út fejlesztésével sokat javult a Balaton térség elérhetősége, de még mindig szükséges kisebb fejlesztések megvalósítása (pl. M8-as úton további elkerülő utak és kapacitásbővítések megvalósítása, M9-es út megépítése az országhatártól, Zalaegerszeg érintésével a Balaton térségéig). A Balaton térségében a közúti közlekedési terhelés csökkentése érdekében – az ágazati finanszírozási programok alapján - reálisan megvalósítható a

következő 7 évben 710 sz. út Balatonkenese - M7 közötti elmaradt kb.3 km pályaszakasz megépítése, autópálya-csomóponttal. A többi közúti fejlesztésnél elsősorban tervezési jellegű feladatok valósulhatnak meg. A térségen belüli közúti közlekedés zsúfoltságnak enyhítésére további kisebb léptékű közlekedés biztonság javítását szolgáló intézkedések lehetnek szükségesek. A tó nyugati végén lévő közúti közlekedés zsúfoltságát csökkentheti a Badacsony-Fonyód közti kompjárat kialakítása és működtetése is. A térségen belüli közúti közlekedés fejlesztése (pl. útkorszerűsítések) során figyelemmel kell lenni a turisztikai célpontok jó minőségű utakon való elérhetőségre (pl. Somogyvár, bencés apátság Ozora, Pipo-vár megközelíthetőségnek javítására).

A térségi elérhetőséget javítja a tervezés alatt lévő Budapestet és Balatont összekötő kerékpárút megépítése, miközben törekedni kell arra, hogy más országos (pl. Duna menti, Vasfüggöny kerékpárút, vagy nemzetközi hálózatba tartozó (pl. EuroVelo, illetve a szomszédos nagyvárosokat, térségeket is bekötő (pl. Zala-völgye kerékpárút, Nagykanizsa térsége, Sió menti kerékpárút) kerékpárútvonalakról is elérhető legyen biztonságosan kerékpáron a Balaton.

7.3 Balatoni közlekedési rendszer működtetése

A Balaton térségében a közlekedési rendszer fejlesztésénél fontos szempont a környezetbarát megoldások alkalmazásának előtérbe helyezése, illetve a változó vendégforgalmat és speciális igényeket is rugalmasan kiszolgálni képes közlekedési rendszer működtetése. A különféle közlekedési módok használatának, az eltérő irányítású közlekedési szolgáltatók kínálatának összehangolása érdekében létre kell hozni és működtetni a Balatoni Közlekedési Szövetséget. Lehetőséget kell adni arra, hogy például a tó túlsó partján kikapcsolódók számára is alkalmi, vagy csúcsidőszakban rendszeresen működő irányjáratok biztosítsák a vízi, vasúti közlekedés közti kapcsolatot, vagy a népszerű turisztikai célpontok elérését. A közlekedési ágak összehangolása részeként ösztönözni kell igény szerint a P+R és B+R parkolók létesítését. A Közlekedési Szövetség keretében javasolt elérni

- a különböző közlekedési eszközök tarifarendszerének az összehangolását.
- utasforgalmi központok, állomások, megállóhelyek infrastrukturális fejlesztésének támogatását.
- a helyi igényekre rugalmasan reagálni képes kislétszámot szállítani képes vízi, személyi közlekedési szolgáltatások működtetésének ösztönzését.
- elektromos közlekedési rendszerek elterjesztésének megkezdését.

A térség relatív gyors nemzetközi elérhetőségéhez tartozik, hogy a sármelléki repülőtér, a Hévíz-Balatoni Airport hosszú távú működtetése biztosított legyen és fogadni tudja az alkalmi, illetve menetrendszerű járatokat. A repülőtérre be kell integrálni a balatoni közlekedési rendszerbe, illetve ösztönözni kell, hogy a személyforgalom mellett kisebb teherszállító gépeket is fogadjon, amivel segítheti a környékbeli vállalkozások kereskedelmi tevékenységét, vagy új vállalkozások letelepedését.

A vízi közlekedés során lehetőséget kell adni arra, hogy a menetrendszerű közlekedés mellett a főszezonon kívül is – reális költségtényezők mellett - lehetőségük legyen az egyéni vízi közlekedést biztosító szolgáltatóknak a vízi szállítás szervezésére. A vízi közlekedés feltételeinek javításához folyamatosan szükséges hajóállomány korszerűsítése, illetve célszerű gyorsabb járatú hajók beszerzése és üzembe állítása.

Prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre:

Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt, balatoni közlekedést szervező Balatoni Közlekedési Szövetség, együttműködésben MÁV Zrt, regionális Volán társaságok, BAHART Zrt., Magyar Közút Zrt., települési önkormányzatok

Balaton Fejlesztési Tanács saját felelősségébe tartozó beavatkozások

- Balatoni közlekedési rendszer működtetése

8. Intézmény-fejlesztés

Közös érdek vezérelte összehangolt intézményi együttműködés a különféle intézményi szereplők között – „Együttműködő Balaton!”

Célok

Balaton térségében egy-egy ágazati területen a különféle szervezetek tevékenységének összehangolása.

A Balaton térség átfogó, turizmuson túlmutató kommunikációjának szervezése a Balaton Fejlesztési Tanács és az általa kijelölt szervezetek részvételével.

Eredményességi kritériumok¹¹

Mutató megnevezése	Bázisérték (2013)	Célérték (2022)	Adatforrás
Állandó térségi együttműködések száma			egyedi felmérés
Minden évben folyamatosan elérhető és rendelkezésre álló támogatási alap felállítása	0	működő alap	monitoring jelentés

Intézkedések

8.1 Balaton térségi együttműködések állandó szervezése

Szervezetfejlesztés és a térségi együttműködések ösztönzése különösen fontos a program végrehajtásának támogatására, illetve a program céljainak teljesítése, valamint a fejlesztési irányokban megjelölt célokhoz kapcsolódó tevékenységek költségtakarékos és sikeres elérése érdekében. A szervezet fejlesztése nemcsak a program megvalósítása miatt fontos, hanem a térségi elkötelezettséggel rendelkező projektek fejlesztése, majd sikeres működtetése illetve a térségi gazdasági, civil, állami szereplők együttműködésének ösztönzése érdekében is. A jövőben is ösztönözni és bátorítani kell a Balatonért dolgozni kívánó civil szervezeteket, akik egy-egy sajátos célt, vagy célcsoport képviselve szolgálják a térség fejlődését.

A szervezettség nemcsak általánosságban a fejlesztéspolitikában, hanem egy-egy ágazati területén is különösen fontos. Így nélkülözhetetlen a jól szervezettség, a koordináció

- új befektetések és a vállalkozások együttműködésének ösztönzésében;
- turisztikai fejlesztésekben;
- a szakképzés, egyéb képzések, oktatási, kulturális kínálat összehangolásában;
- a munkaerő-piaci kereslet és kínálat közelítésében;
- a közlekedés és különösen a tömegközlekedés szervezésében;

¹¹A dokumentumban tervezett eredmény indikátorok bázis értékei meghatározása folyamatban, az indikátorok legkésőbb a program elfogadását követő egy éven belül kerülnek meghatározásra.

- a környezetvédelmi és vízgazdálkodási intézkedések összehangolásában (pl. a Balaton vízgyűjtőjének felügyeletére egy szervezet kijelölése);
- mintajelleggel a régió és tájainak fenntartható rendszereinek menedzselésben;
- közbiztonsági és vízbiztonsági feladatokban.

Az állami intézmények, önkormányzatok és civil szervezetek közti együttműködés javítása érdekében az alábbi szakterületeken a releváns intézmények, szervezetek közti párbeszéd szervezése személyesen, illetve elektronikus kommunikációs felület alkalmazásával szükséges

- a kiemelt projektcsomagok koordinációjáért felelős szervezet intézményi fejlesztései, belső folyamatainak átalakítása, kapacitástervezése.
- az együttműködés tereinek erősítése az egyes adatbázisok összehangolásával és megosztásával.
- új szervezeti megoldásokra való javaslattétel az egyes szakterületek működését meghatározó intézmények esetén (pl. vízgazdálkodás).
- A fejlesztések és a balatoni programok eredményeinek összegzése és értékelése, visszacsatolása a döntéshozók, lakosság és a szakma felé.
- jó gyakorlatok megismertetése a régióban megvalósult eredmények, illetve egyéb programok példáján.

8.2 Fenntarthatóan működő pénzügyi támogatási alap létrehozása

Ahhoz, hogy a Balaton térségben érvényesülni tudjanak a helyi szempontok, illetve megvalósuljon a térségi, helyi kezdeményezések összehangolása – a szubszidiaritás elvével összhangban javasolt a Balaton térségében fenntartható módon működő és rendelkezésre álló fejlesztési alap létrehozása. A „Balaton fenntartható használatához” kapcsolódóan számos olyan forrás keletkezik, mely felhasználását teljes mértékben, vagy részben szükséges, illetve célszerű a Balaton térség fejlesztéséhez kapcsolni..

A Balaton térségben vannak fejlesztési területek, pl. regionális szintű turizmus-szervezés és marketing, illetve a Balatoni kompetenciában megvalósuló intézkedések szinte bármelyike, amit célszerű egységesen kezelni és támogatni a térségben. Az alap lehetőséget adna arra, hogy az EU támogatási programoktól függetlenül is tartósan álljon rendelkezésre forrása szükséges támogatási célokra. A forrásfelhasználás céljait és feltételeit a Balaton Fejlesztési Tanácson keresztül a helyi szereplők határoznák meg.

Így a Balaton térség nem lesz folyamatosan kiszolgáltatva az egyedi kormányzati döntéseknek, illetve a központi támogatáspolitikának, hanem a legfontosabb és helyi kompetenciájába tartozó fejlesztések finanszírozása minden évben kiszámítható módon megvalósulhat.

Prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre:

Balatoni Fejlesztési Tanács és a Balatoni Integrációs Nonprofit Kft. és egyéb partner szervezetek - állami intézmények, önkormányzatok és civil szervezetek

Balatoni Fejlesztési Tanács saját felelősségébe tartozó beavatkozások

- Balaton térségi együttműködések állandó szervezése
- Fenntarthatóan működő pénzügyi támogatási alap működtetése

9. Horizontális jellegű fejlesztési célok, elvek

A Stratégia készítése során az alábbi horizontális jellegű fejlesztési célok, elvek kerültek megfogalmazásra:

- *Fenntartható környezet- és tájhasználat*, mely során a tervezett beruházások, (pl. ingatlan-, vonalas infrastruktúra-fejlesztések) figyelemmel vannak a természeti értékek, a táji értékek és a tájkarakter védelmére, a vízbázisok védelmére, a levegőszennyezés csökkentésére, a hulladékok keletkezésének mérséklésére. A fejlesztések során figyelemmel kell lenni a térségi, illetve települési rendezési tervekre, amelyek az egyes településeken, illetve térségekben a természeti, környezeti értékek, adottságok és erőforrások figyelembe vételével befolyásolják az egyes beruházások megvalósítását.
- *Barnamezős területek hasznosítása*, illetve a használaton kívül épületek, területek (pl. kiskertek, üres ingatlanok) „újrahasznosítása” a zöld mezős beruházások helyett. A jelentős léptékű és területigényű beruházásokat, pl. kulturális központ, szórakoztató témapark lehetőség szerint barnamezős területen kell megvalósítani, illetve figyelemmel kell lenni, hogy megvalósításuk ne veszélyeztesse a térség természeti értékeit (pl. golf pálya létesítés esetén).
- *Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok bevonása* és az esélyegyenlőség biztosítása a fejlesztések megvalósítása során, illetve a fejlesztések hatásainak szétterítése. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása nem Balaton-specifikus probléma, ez a cél az ország egészében fontos. Így ezen fejlesztéseket a Balaton térséget alkotó megyék, illetve a szakágazat tervezte meg, miközben a beavatkozásra alapvetően támogatási forrással és szabályozási eszközzel a kormányzati irányítással működő szakágazatok rendelkeznek.
- *Korszerű információs és kommunikációs technológiák (ICT) alkalmazása*, mely során biztosítani kell az információknak a hátrányos társadalmi csoportokhoz való eljutást.
- *Balaton térségen belüli partnerségi együttműködések ösztönzése* az érintet szakmai szervezetek, intézmények között, illetve az állami, önkormányzati szervezetek és civil szervezetek közti partnerségben.
- *Mindennapi élet biztonságának javítása a Balaton térségében*, amely magában foglalja a szárazföldi és vízi közlekedés biztonsági intézkedések révén a balestek kockázatának mérséklését, illetve vagyon és személyi biztonságjavításhoz kapcsolódó intézkedéseket.

4. A célrendszer koherencia vizsgálata

4.1. Célok és beavatkozások közti kapcsolat

A célok és a beavatkozások (prioritások) közötti kapcsolatok beazonosítása

Prioritás	Intézkedések neve	Célhoz való hozzájárulás	Megbízható jövedelem-szerzést és javuló életminőséget, így magas minőségű környezetet biztosítson a helyi lakosok számára		Vonzó működési környezetet biztosítson az elsősorban szolgáltatásokat kínáló és innovatív, magas hozzáadott értéket termelő vállalkozások számára		Növekedjen a Balaton térségébe látogató turisták száma, illetve a hosszabb ideig történő tartózkodásban és szolgáltatásvásárlásban megmutató elégedettsége		A változó igényekhez rugalmasan igazodó és folyamatosan megújulásra képes szolgáltató intézmények szolgálják a lakosokat, turistákat és vállalkozásokat	
			közvetlen	közvetett	közvetlen	közvetett	közvetlen	közvetett	közvetlen	közvetett
Gazdaság-fejlesztés	Helyi, térségi tudásbázisokhoz kapcsolódó innováció orientált térségi alapon szervezett vállalkozás-fejlesztés			X	X					
	Balaton kézművesipar fejlesztése (helyi alapanyagból helyben készült, de nem élelmiszer termékek)		X	X			X			
	Turisztikai vállalkozások tevékenységének diverzifikációja		X	X						
	Térségi marketing – befektetések ösztönzése				X					X
	Balaton egészségügyi K+F+I tevékenység		X	X				X		X
Turizmus	Kerékpáros turizmus		X		X		X			
	Természetjárás, túrázás, gyaloglás		X		X		X			
	Vitorlázás fejlesztése				X		X			
	Strandok fejlesztése				X		X			
	Horgászturizmus				X		X			
	Kulturális turisztikai vonzerő, programok fejlesztése		X							
	Turisztikai menedzsment rendszer és marketing fejlesztése							X		X
Egészségipar	Lakosság közeli egészségügyi szolgáltatások fejlesztése		X			X		X		X
	Az időskori szolgáltatások és ellátások fejlesztése		X			X		X		X
	Rehabilitációs szakellátások és szolgáltatások fejlesztése a meglévő tudásra és infrastruktúrára építve		X			X		X		X
	Egészségturizmus fejlesztése			X	X		X			X
Mezőgazdaság, élelmiszeripar	Mezőgazdasági termelés és értékesítés ösztönzése		X		X					
	Mezőgazdasági termékek helyi feldolgozása és minőség élelmiszerfogyasztás, vendéglátás és helyi termék értékesítés ösztönzése		X		X			X		X
	Szőlészeti és borászat fejlesztése		X		X			X		
Társadalmi megújulás	Halászat, horgászat feltételeinek javítása és halfogyasztás ösztönzése		X		X			X		
	Egészséges életmód iránti elköteleződés		X		X			X		X
	A helyi társadalom kulturális és területi identitásának növelése		X			X		X		X
	Közösségfejlesztés és foglalkoztatás az elhanyagolt ingatlanok hasznosítására		X			X		X		
Környezet-fejlesztés	Személy és vagyon biztonsági programok		X			X		X		
	Vízpart rehabilitáció		X				X			
	Balaton és térsége vízgazdálkodásához kapcsolódó fejlesztések							X		
	Egységes környezeti és vízügyi megfigyelő-, tájékoztatói és döntéstámogató rendszer kialakítása, Balaton-kutatók ösztönzése		X					X		X
	Települési környezet minőségének javítása		X					X		
	Biodiverzitás és természeti rendszerek fenntartása			X				X		
	Energiatékonyosság javítása és kapcsolódóan megújuló energia használat terjesztése		X		X					
Közlekedés-fejlesztés	Elektromos közlekedés balatoni pilot-projektjei		X		X			X		X
	Vasút fejlesztések		X			X		X		
	Közüti fejlesztések		X		X			X		
Intézmény-fejlesztés	Balaton közlekedési rendszer összehangolása - szervezetrendszer fejlesztése		X			X		X		X
	Balaton térségi együttműködések állandó szervezése				X					X
	Fenntarthatóan működő pénzügyi támogatási alap működtetése		X			X		X		X

4.2. Illeszkedés az Európai Unió 2020 fejlesztési keretstratégiai céljaihoz, prioritásaihoz

Az alábbi táblázatok áttekintő képet nyújtanak arról, hogy a program intézkedései miként illeszkednek az Európai Unió 2020 fejlesztési keretstratégiájában megfogalmazott Tematikus célokhoz, Beruházási prioritásokhoz és finanszírozási Alapjaihoz.

1. Gazdaság-fejlesztés, kutatás-fejlesztés, innováció

TC szám	Tematikus célkitűzés / beruházási prioritás	Alap (ERFA)	1	1.1.	1.2	1.3	1.4	1.5
			Gazdaság-fejlesztés, kutatás-fejlesztés, innováció	Helyi, térségi tudásbázisokhoz kapcsolódó innováció orientált térségi alapon szervezett vállalkozás-fejlesztés	Balatoni kézművesipar fejlesztése (helyi alapanyagból helyben készült, de nem élelmiszer termékek)	Turisztikai vállalkozások tevékenységének diverzifikációja (kapcsolt vállalkozások árbevételeinek 75 %-a szálláshely szolgáltatás és vendéglátás)	Térségi marketing – befektetések ösztönzése	Balatoni egészségipari K+F+I tevékenység
1.	a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése							
ERFA 5. cikk (1) a)	a kutatási és innovációs (K+I) infrastruktúra [...] és ennek kiválóságának a fejlesztésére irányuló kapacitás megerősítése és különösen az európai érdekeltségű kompetenciaközpontok támogatása	ERFA (ETE)						
ERFA 5. cikk (1) b)	a vállalatok [...] innovációs és kutatási beruházásának előmozdítása, a vállalkozások, a K+F központok és a felsőoktatás közötti kapcsolatok és szinergiák létrehozása, különös tekintettel a termék- és szolgáltatásfejlesztés elősegítése, technológiaátadás, szociális innováció és közszolgálati alkalmazások, keresletelénkítés, hálózatépítés, klaszterekre és az intelligens specializáció általi nyílt innovációra, [...] továbbá a technológiai és alkalmazott kutatás, kísérleti programok, korai termékhitelesítési intézkedések, az alaptermék-fejlesztés gyártási kapacitásának és az első gyártás támogatása, az általános célú technológiák terjesztése	ERFA (ETE)						
ESZA 3. cikk (2) c)	a kutatás, a technológiai fejlődés és az innováció ösztönzése posztgraduális képzések kidolgozása, kutatói képzési programok, valamint a felsőoktatási intézmények, kutató- és technológiai központok és vállalkozások közötti hálózatépítő tevékenységek és partnerségek révén	ESZA (csak másodlagosan)						
2.	az IKT-khoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása							
ERFA 5. cikk (2) a)	a szélessáv-kiépítés kiterjesztése és nagy sebességű hálózatok kiépítése, valamint a digitális gazdaságot szolgáló feltörekvő technológiák és hálózatok bevezetésének támogatása	ERFA (ETE)						
3.	a kkv-k versenyképességének fokozása							
ERFA 5. cikk (3) a)	a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítésével, valamint új cégek alapításának ösztönzésével, többek között üzleti inkubátorházak segítségével	ERFA (ETE)						
ERFA 5. cikk (3) c) Új!	a termék- és szolgáltatásfejlesztésre irányuló fejlett kapacitás megteremtésének és kiterjesztésének elősegítése	ERFA (ETE)						
ERFA 5. cikk (3) d) Új!	a növekedési és innovációs folyamatokban való részvételét szolgáló kkv-kapacitás támogatása	ERFA (ETE)						
ESZA 3. cikk (2) d)	a kis- és középvállalkozások versenyképességének növelése a vállalkozások és munkavállalók alkalmazkodóképességének elősegítése és a humántőke-beruházások növelése révén	ESZA (csak másodlagosan)						

2. Turizmus

			2	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8
TC szám / hivatkozás	Tematikus célkitűzés / beruházási prioritás	Alap (ERFA, ESZA, KA, ETE*)	Turizmus	Kerékpáros turizmus	Természetjárás, túrázás, gyaloglás	Vitorlázás fejlesztése	Strandok fejlesztése	Horgászturizmus	Kulturális turisztikai vonzerő, programok fejlesztése	Turisztikai menedzsment rendszer és marketing fejlesztése	Szálláshelyek, vendéglátás fejlesztése - elsődlegesen minőség színvonalának javítása
3.	a kkv-k versenyképességének fokozása										
ERFA 5. cikk (3) c) ÚJ!	a termék- és szolgáltatásfejlesztésre irányuló fejlett kapacitás megteremtésének és kiterjesztésének elősegítése	ERFA (ETE)									
6.	környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése										
ERFA 5. cikk (6) c)	a kulturális és természeti örökség védelme, elősegítése és fejlesztése	ERFA (ETE)									
8.	a foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése										
ERFA 5. cikk (8) b) ÚJ!	a foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése révén, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint a konkrét természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását	ERFA (ETE)									

3. Egészségipar

			3	3.1	3.2	3.3	3.4
TC szám / hivatkozás	Tematikus célkitűzés / beruházási prioritás	Alap (ERFA, ESZA, KA, ETE*)	Egészségipar	Lakosság közeli egészségügyi szolgáltatások fejlesztése	Az időskori szolgáltatások és ellátások fejlesztése	Rehabilitációs szakellátások fejlesztése a meglévő tudásra és infrastruktúrára építve	Egészségturizmus fejlesztése
3.	a kkv-k versenyképességének fokozása						
ERFA 5. cikk (3) c) ÚJ!	a termék- és szolgáltatásfejlesztésre irányuló fejlett kapacitás megteremtésének és kiterjesztésének elősegítése	ERFA (ETE)					
9.	a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem						
ERFA 5. cikk (9) a)	beruházás a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába, az egészségügyi státuszbeli egyenltlenségek csökkentése, valamint átállás az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra	ERFA (ETE)					

4. Mezőgazdaság, helyi termékek, 5. Társadalmi megújulás

TC szám / hivatkozás	Tematikus célkitűzés / beruházási prioritás	Alap (ERFA, ESZA, KA, ETE*)	4. Mezőgazdaság, helyi termékek	4.1 Mezőgazdasági termelés és értékesítés ösztönzése	4.2 Mezőgazdasági termékek helyi feldolgozása és minőségi élelmiszerfogyasztás, vendéglátás és helyi termék értékesítés	4.3 Szőlészet és borászat fejlesztés	4.4 Halászat, horgászat feltételeinek javítása és halfogyasztás ösztönzése	5 Társadalmi megújulás	5.1 Egészséges életmód iránti elköteleződés	5.2 A helyi társadalom kulturális és területi identitásának növelése (civil közösségek fejlesztése)	5.3 Közösségfejlesztés és foglalkoztatás az elhanyagolt ingatlanok	5.4 Személy és vagyon biztonsági programok
3.	a kkv-k versenyképességének fokozása											
ERFA 5. cikk (3) c) ÚJ!	a termék- és szolgáltatásfejlesztésre irányuló fejlett kapacitás megteremtésének és kiterjesztésének elősegítése	ERFA (ETE)										
ERFA 5. cikk (3) d) ÚJ!	a növekedési és innovációs folyamatokban való részvételt szolgáló kkv-kapacitás támogatása	ERFA (ETE)										
5.	az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése											
ERFA 5. cikk (5) b)	egyedi kockázatok kezelésére, a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítására és	ERFA (ETE), KA										
KA 3. cikk (b) ii.	katasztrófavédelmi rendszerek kifejlesztésére irányuló beruházások elősegítése											
9.	a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem											
ERFA 5. cikk (9) b)	a városi és falusi területek és az ott élő rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának és gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása	ERFA (ETE)										
ESZA 3. cikk (1) b) iv.	a megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat	ESZA										
ESZA 3. cikk (1) b) v.	a szociális gazdaság és vállalkozások ösztönzése	ESZA										
ESZA 3. cikk (1) b) vi.	közösségek szintjén irányított helyi fejlesztési stratégiák	ESZA										

5. Környezet-fejlesztés

			6.	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5	6.6	6.7
TC szám / hivatkozás	Tematikus célkitűzés / beruházási prioritás	Alap (ERFA, ESZA, KA, ETE*)	Környezet-fejlesztés	Vízpart rehabilitáció	Balaton és térsége vízgazdálkodásához kapcsolódó fejlesztések	Egységes környezeti és vízügyi megfigyelő-, tájékoztatói és döntéstámogató rendszer kialakítása, Balaton-kutatások ösztönzése	Települési környezet minőségének javítása	Biodiverzitás és természeti rendszerek fenntartása	Energiahatékonyság javítása és kapcsolódóan megújuló energia használat terjesztése	Elektromos közlekedés balatoni pilot-projektjei
4.	az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban									
ERFA 5. cikk (4) b) KA 3. cikk (a) ii.	a vállalkozásoknál az energiahatékonyság és a megújuló energia használatának elősegítése	ERFA (ETE), KA								
ERFA 5. cikk (4) c) KA 3. cikk (a) iii.	az infrastrukturális létesítményekben – többek között a középületekben – és a lakásépítési ágazatban az energiahatékonyság és a megújuló energia támogatása	ERFA (ETE), KA								
ESZA 3. cikk (2) a)	a kis szén-dioxid-kibocsátású, az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes, erőforrás-hatékony és környezeti szempontból fenntartható gazdaságra való áttérés támogatása az oktatási és képzési rendszerek reformja, a készségek és képesítések munkaerő-piaci igényekhez való igazítása, a munkavállalók képzési szintjének emelése, valamint a környezettel és energiával foglalkozó ágazatokban történő munkahelyteremtés révén	ESZA (csak másodlagosan)								
5.	az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése									
ERFA 5. cikk (5) a) KA 3. cikk (b) i.	az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló beruházás támogatása	ERFA (ETE), KA								
ERFA 5. cikk (5) b) KA 3. cikk (b) ii.	egyedi kockázatok kezelésére, a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítására és katasztrófavédelmi rendszerek kifejlesztésére irányuló beruházások elősegítése	ERFA (ETE), KA								
6.	környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése									
ERFA 5. cikk (6) b) KA 3. cikk (c) ii.	a vízgazdálkodási ágazat jelentős beruházási szükségletének kielégítése az uniós környezetvédelmi vívmányok (acquis) követelményeinek teljesítése érdekében	ERFA (ETE), KA								
ERFA 5. cikk (6) c) ERFA 5. cikk (6) d)	a kulturális és természeti örökség védelme, elősegítése és fejlesztése	ERFA (ETE)								
ERFA 5. cikk (6) d) KA 3. cikk (c) iii.	a biológiai sokféleség védelme és helyreállítása, talajvédelem és -helyreállítás és az ökoszisztéma-szolgáltatások elősegítése, ideértve a NATURA 2000-t és a zöld infrastruktúrákat is	ERFA (ETE), KA								
ERFA 5. cikk (6) e) KA 3. cikk (c) iv.	a városi környezetfejlesztést célzó intézkedések, ideértve a rozsdadozettek helyreállítását és a légszennyezettség csökkentését is (KA - + a szennyezett talajú területek helyreállítása)	ERFA (ETE), KA								

6. Közlekedés fejlesztés, 8. Intézmény-fejlesztés

TC szám / hivatkozás	Tematikus célkitűzés / beruházási prioritás	Alap (ERFA, ESZA, KA, ETE*)	7. Közlekedés-fejlesztés	7.1 Vasút fejlesztések	7.2 Közúti fejlesztések	7.3 Balatoni közlekedési rendszer működtetése	8. Intézmény-fejlesztés	8.1 Balaton térségi együttműködések állandó szervezése	8.2 Fenntarthatóan működő pénzügyi támogatási alap működtetése
7.	a fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása								
ERFA 5. cikk (7) a)	multimodális egységes európai közlekedési térség támogatása a transeurópai közlekedési hálózatba (TEN-T) való beruházás által	ERFA (ETE), KA							
KA 3. cikk (d) i.									
ERFA 5. cikk (7) b)	a regionális mobilitás fokozása a másodrangú és harmadrangú csomópontok TEN-T infrastruktúrához történő kapcsolásával	ERFA (ETE)							
ERFA 5. cikk (7) c)	környezetbarát és alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési rendszerek kifejlesztése és a fenntartható városi mobilitás elősegítése, beleértve a folyami és a tengeri közlekedést, a kikötőket és a multimodális összeköttetéseket	ERFA (ETE), KA							
KA 3. cikk (d) ii.									
ERFA 5. cikk (7) d)	átfogó, színvonalas és interoperábilis vasúti rendszerek kifejlesztése és helyreállítása	ERFA (ETE), KA							
KA 3. cikk (d) iii.									
11.	az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása								
ERFA 5. cikk (11)	az intézményi kapacitás és az ERFA végrehajtásához kapcsolódó közigazgatási hatékonyság és közszolgáltatások megerősítése által, valamint az ESZA által támogatott intézményi kapacításra és közigazgatás hatékonyságára irányuló intézkedések támogatása	ERFA (ETE)							
ESZA 3. cikk (1) d) i.	a közigazgatási szervek és közszolgálatok intézményi kapacitásának és hatékonyságának növelésébe történő beruházások, amelyek célja a reformok, a jobb szabályozás és a jó kormányzás megvalósítása	ESZA							

4.3. Kapcsolat az Unió társfinanszírozási programokhoz

Az alábbi ábra mutatja be, hogy az egyes prioritásokat és azon belül az intézkedéseket mely operatív programok finanszírozhatják a 2014-2020-as EU támogatási időszakban.

	Prioritások/intézkedések	GINOP	TOP	IKOP	KEHOP	EFOP	NVP	MAHOP
1	Gazdaság-fejlesztés, kutatás-fejlesztés, innováció							
1.1.	Helyi, térségi tudásbázisokhoz kapcsolódó innováció orientált térségi alapon szervezett vállalkozás-fejlesztés							
	• Balaton térségi vállalkozás-fejlesztési programok							
	• Kutatási-fejlesztési programok							
	• Üzleti infrastruktúra fejlesztése, IKT beruházások							
1.2	Balatoni kézművesipar fejlesztése (helyi alapanyagból helyben készült, de nem élelmiszer termékek)							
1.3	Turisztikai vállalkozások tevékenységének diverzifikációja (kapcsolt vállalkozások árbevételének 75 %-a szálláshely szolgáltatás és vendéglátás)							
1.4	Térségi marketing – befektetések ösztönzése							
1.5	Balatoni egészségipari K+F+I tevékenység							

	Prioritások/intézkedések	GINOP	TOP	IKOP	KEHOP	EFOP	NVP	MAHOP
2	Turizmus							
2.1	Kerékpáros turizmus							
2.2	Természetjárás, túrázás, gyaloglás							
2.3	Vitorlázás fejlesztése							
2.4	Strandok fejlesztése							
2.5	Horgászturizmus							
2.6	Kulturális turisztikai vonzerő, programok fejlesztése							
2.7	Turisztikai menedzsment rendszer és marketing fejlesztése							
2.8	Szálláshelyek, vendéglátás fejlesztése - elsődlegesen minőség színvonalának javítása							
3	Egészségipar							
3.1	Lakosság közeli egészségügyi szolgáltatások fejlesztése							
3.2	Az időskori szolgáltatások és ellátások fejlesztése							
3.3	Rehabilitációs szakellátások fejlesztése a meglévő tudásra és infrastruktúrára építve							
3.4	Egészségturizmus fejlesztése							
4.	Mezőgazdaság, helyi termékek							
4.1	Mezőgazdasági termelés és értékesítés ösztönzése							
4.2	Mezőgazdasági termékek helyi feldolgozása és minőségi élelmiszerfogyasztás, vendéglátás és helyi termék értékesítés ösztönzése							
4.3	Szőlészet és borászat fejlesztése							
4.4	Halászat, horgászat feltételeinek javítása és halfogyasztás ösztönzése							
5	Társadalmi megújulás							
5.1	Egészséges életmód iránti elköteleződés							
5.2	A helyi társadalom kulturális és területi identitásának növelése (civil közösségek fejlesztése és szervezése)							
5.3	Közösségfejlesztés és foglalkoztatás az elhanyagolt ingatlanok hasznosítására							
5.4	Személy és vagyon biztonsági programok							
6.	Környezet-fejlesztés							
6.1	Vízpart rehabilitáció							
6.2	Balaton és térsége vízgazdálkodásához kapcsolódó fejlesztések							
6.3	Egységes környezeti és vízügyi megfigyelő-, tájékoztató és döntéstámogató rendszer kialakítása, Balaton-kutatások ösztönzése							
6.4	Települési környezet minőségének javítása							
6.5	Biodiverzitás és természeti rendszerek fenntartása							
6.6	Energiahatékonyság javítása és kapcsolódóan megújuló energia használat terjesztése							
6.7	Elektromos közlekedés balatoni pilot-projektjei							
7.	Közlekedés-fejlesztés							
7.1	Vasút fejlesztések							
7.2	Közúti fejlesztések							
7.3	Balatoni közlekedési rendszer működtetése							
8.	Intézmény-fejlesztés							
8.1	Balaton térségi együttműködések állandó szervezése							
8.2	Fenntarthatóan működő pénzügyi támogatási alap működtetése							

5. A program végrehajtás partnerségi és kommunikációs terve

A program végrehajtás folyamán fontos az együttműködés a végrehajtásban érintet szervezetekkel.

A szervezetek érdekeltsége kétféle lehet:

- kedvezményezettje a programnak, azaz támogatásban részesülnek, vagy
- célcsoportja a programnak, azaz a program eredményei hatással van a szervezet működésére, vagy a szervezet által képviselt tagok életére.

Ezen két szempontból szükséges a partnerség kialakítása. A Balaton Fejlesztési Tanács eddig is széles partnerségben működött: a tanács ülései nyilvánosak, a tanács az ülésein folyamatosan tájékoztatást ad tevékenységéről, a térség fejlesztés aktuális témáiról, a kiemelt partnerek megvitatták az aktuális kérdéseket, illetve a meghatározó civil szervezetek jelen vannak a tanács ülésein és hozzászólásaikkal gazdagítják a döntéshozatalt.

Fontos, hogy a tanács munkájában 2014-től a megyék mellett részt vesznek azok a szaktárcák is, akik forrást biztosítanak szakmai programjaikból a balatoni fejlesztések megvalósítására.

A Balaton fejlesztési operatív programban szereplő beruházásokról és programokról, illetve azok eredményeiről folyamatosan tájékoztatni kell a széles közvéleményt. Fontos, hogy információt kapjanak arról, hogy mennyi forrás felhasználásával milyen közvetlen eredményeket értek el, illetve miként változtak a legfőbb gazdasági, társadalmi mutatók a Balaton térségében. Ezen eredmények, illetve teljesítmények nyomán követésére megfelelő szakmai kapacitás áll rendelkezésre a Balatoni Integrációs Np. Kh. Kft szervezetében.

A kommunikációs tevékenység részeként

- a Balaton térségében megvalósuló fejlesztéseknél biztosítani kell az érintett potenciális kedvezményezettek számára a támogatási lehetőségek megismerését és a támogatások igénybevételére való felkészülést,
- a közvéleményt javasolt tájékoztatni a megvalósult programok eredményeiről, valamint
- a megvalósult programok tapasztalatait célszerű feldolgozni az érintett szakmai szervezetek körében.

6. Monitoring és értékelési terv

A Balaton térségének programjait összehangoltan szükséges megvalósítani, úgy hogy a Balaton régió nem csupán helyszíne a projektek megvalósulásának, hanem a térség fejlesztéséért felelős helyi szereplő, a Balaton Fejlesztési Tanács koordinálja a területen megvalósuló fejlesztéseket. Az egyes programokon belül lennének olyan programok, melyek esetében aktívabb koordinációs, kedvezményezett státusza lenne a Balaton Fejlesztési Tanácsnak, vagy vele partnerségben lévő szervezeteknek, míg más esetekben csak információnyújtással, szervezéssel segítené az együttműködést.

A térség fejlesztési programjainak végrehajtásának alapfeltétele, hogy az érintett források tervezéséért és programozásáért felelős Minisztériumok (Nemzetgazdasági Minisztérium, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Emberi Erőforrások Minisztériuma között – bevonva a többi érintet szaktárcát -, a 2014-2020-as uniós végrehajtási, intézményi modellért felelős Miniszterelnökség) és a program célterületeinek koordinátoraként a Balaton Fejlesztési Tanács között egy megállapodás jöjjön létre, a feladatok megosztásáról. A Megállapodás alapján egy közös kormány előterjesztést kell előkészíteni, mely megteremti a működés jogi alapját.

A Balaton térség programjait ún. kiemelt-projekt eljárásrendben szükséges támogatásban részesíteni, annak érdekében, hogy a tervezett intézkedések a legnagyobb koordinációs hatást fejtsék ki a térségben. Ebben a projekttámogatási rendben új, akkreditált intézményrendszer felállítása nem szükséges, azonban a projektkiválasztást ezen megoldás esetében "projekt-csomagokban" történne. Ez esetben megvalósulhat a helyi szereplők elvárása, hogy a Balaton térségben kiszámítható módon, előre meghatározott támogatási keretek és összegek mellett és koordináltan valósuljanak meg a térségi programok.

A program és a benne szereplő intézkedések megvalósulásáról évente jelentést készít a partnerek együttműködésében a Balaton Fejlesztési Tanács. A jelentéseket a program megvalósításhoz kapcsolódó finanszírozási programok (pl. operatív programok, egyéb hazai finanszírozású és nemzetközi támogatású programok) információs rendszeréből kinyert adatok alapján lehet összeállítani.

A jelentéseknek tartalmaznia kell az intézkedések megvalósulásának előhaladására vonatkozó pénzügyi (pl. kötelezettségvállalás és kifizetések) és természetes adatokat. Utóbbiak a megvalósult beruházások, programok főbb adatait, indikátorait összesítik. A jelentésekben célszerű szerepeltetni továbbá a célokhoz kapcsolódó eredmény indikátorok aktuális állapotát, a Balaton térség gazdasági-társadalmi-környezeti helyzetének főbb adatait.

7. A tervezési folyamat, a társadalmasítás és legitimáció leírása

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet (a továbbiakban 218/2009 Korm. rendelet) 13. §(1) bekezdése alapján a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Koncepció és Program kidolgozásának része az állampolgárok, az érdekképviselők, a társadalmi szervezetek és a vállalkozások tervezésbe való bevonását részletező partnerségi terv.

A13. § (2) alapján a partnerségi tervben meghatározza:

- A bevonandó célcsoportot,
- A bevonás eszközeit és részvételi formáit,
- A bevonás céljait.

A 17. §(2) alapján a területfejlesztési koncepció egyeztetése során tett véleményeket, társadalmi észrevételeket és tervezői válaszokat a központosított dokumentációjához kell csatolni.

A 18.§(1) és (5) alapján a területfejlesztési koncepciók véleményezésére jogosultak körét a rendelet 10. számú melléklete 1; 2;6; 7;8; 10;13. pontjai tartalmazzák.

A bevonás céljai:

A partnerségi terv alapján történő bevonás céljai: az állampolgárok, az érintett területen működő érdekképviselők, a térség területfejlesztési szereplői, és a véleményezésre jogosult szervezetek:

- térséget érintő elképzeléseinek áttekintése,
- helyzetértékelés és a jelenlegi kihívások bemutatása,
- tervezésbe való bevonása,

A bevonandó célcsoportok:

- az állampolgárok,
- az érdekképviselők,
- a gazdasági, üzleti és vállalkozó szektor szereplői,
- az önkormányzatok,
- a térség társadalmi szervezetei,
- a jogszabályban megnevezett véleményezésre jogosultak.

A 2014-2020-as tervezési időszakra vonatkozó egyes tervezési dokumentumok elkészítéséhez kapcsolódóan 2014. április második felében a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Koncepciójának egyeztetési változata közzétételre kerül a BFT honlapján, illetve megküldésre kerül az érintett szervezeteknek.

Bizonyos tématerületeken munkacsoportok szervezése történt meg: aktív turizmus, turisztikai menedzsment és marketing, egészségipar, helyi termékek, élelmiszertermelés, helyi gazdaságfejlesztés.

A társadalmi egyeztetés keretében beérkezett vélemények és a tematikus munkacsoportok keretében megfogalmazott javaslatok, vélemények a Koncepcióba beépítésre kerültek.

Ezt követően a Balatoni Területfejlesztési Programot (Stratégia és Operatív Program) és a Program Stratégiai Környezeti Vizsgálatának egyeztetési változatát 2014. júliusában elfogadta a Balaton

Fejlesztési Tanács. Az elfogadás követően dokumentumok széleskörű társadalmi egyeztetésre kerültek.

Az észrevételek beépítését követően az elkészült dokumentumok (Koncepció, Területfejlesztési Program (Stratégia, Operatív Program), illetve Balaton Integrált Területi Program a Balaton Fejlesztési Tanács által elfogadásra kerülnek 2014 októberében.

8. Függelék

Az Balaton térség operatív programja elkészítésénél figyelembe vételre kerültek a program készítését finanszírozó ÁROP projekt szempontjai. A program készítéséhez – ellentétben a megyék tervezési feladattal – a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal nem készített a Balaton térségére vonatkozó speciális útmutatót.